

HEREDITAS
OBLIGAT

Dědictví zavazuje

2020
2025

Královéhradecký kraj oplývá bohatstvím historických památek, které jsou chráněny státem jako kulturní památky nebo národní kulturní památky. Mnohem větší počet je však těch, které mají svůj místní význam.

Královéhradecký kraj

HEREDITAS | *Dědictví zavazuje*

OBLIGAT

Hereditas Obligat, když dědictví našich předků zavazuje

Královéhradecký kraj je krajinou historické paměti. Vedle ikonických staveb chráněných jako kulturní či národní kulturní památky zde existují stovky dalších míst, která nejsou třeba na první pohled viditelná, ale o to silněji jsou zakořeněná v místních příbězích a každodenním životě. Právě tato rozmanitost, od velkých architektonických hodnot až po drobné a často nenápadné památky, tvoří skutečné kulturní bohatství regionu.

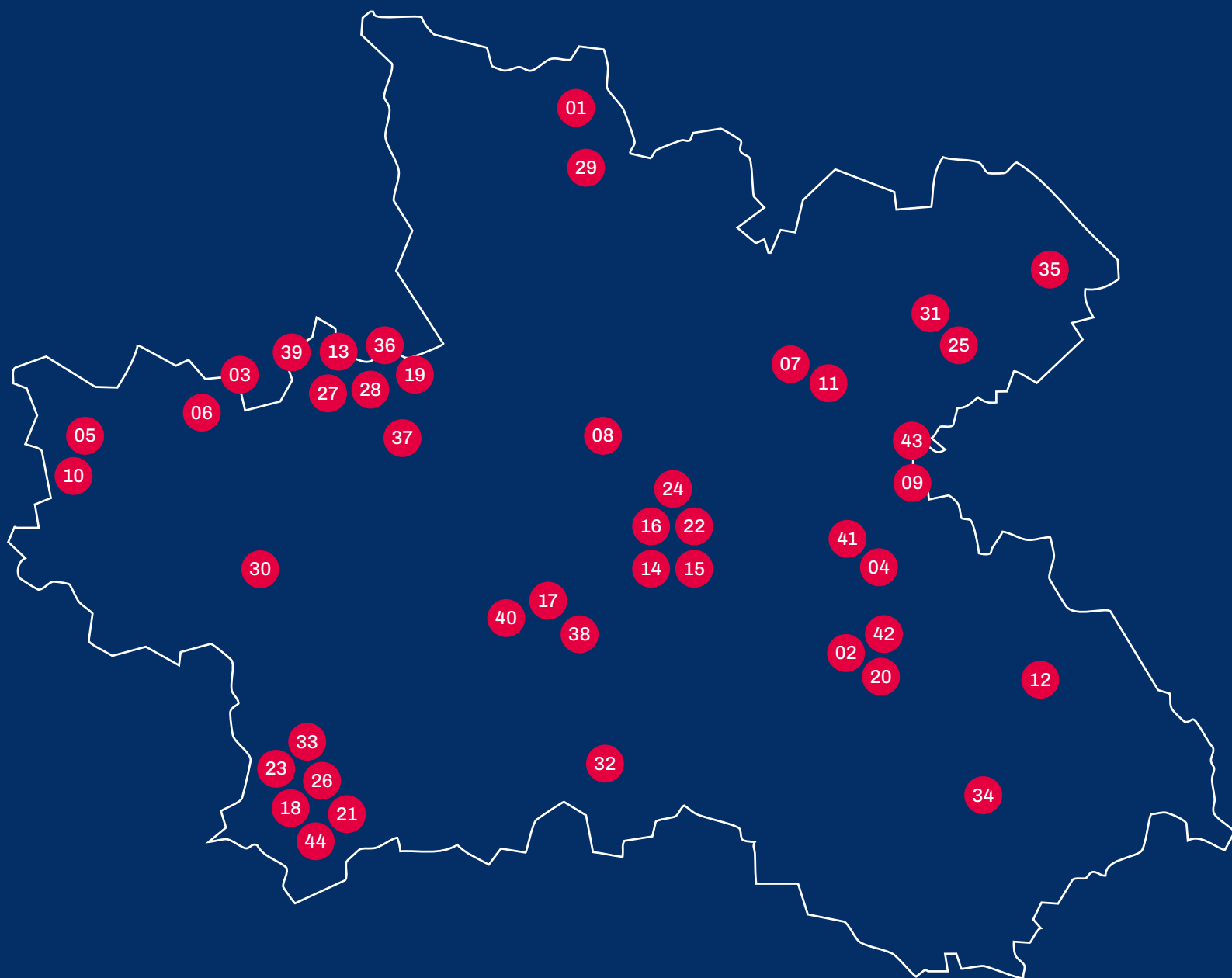
Ocenění památkové péče s latinským názvem Hereditas Obligat, v překladu Dědictví zavazuje, vzniklo z potřeby toto úsilí vidět, pojmenovat a ocenit. Již pět let každoročně upozorňuje na kvalitní obnovy, citlivé restaurátorské zásahy, záchranu památek, které by jinak mohly zmizet, i na dlouhodobou práci těch, kteří památkovou péči přibližují odborné i laické veřejnosti.

Samotná cena se uděluje ve čtyřech kategoriích: stavební obnova chráněné stavby, restaurování památky, záchrana neprohlášené památky a popularizace památkové péče. Zatímco první tři kategorie reflektují konkrétní počiny uskutečněné v uplynulých třech letech, kategorie popularizace památkové péče oceňuje dlouhodobou a systematickou práci, a to přednáškovou, výzkumnou, publikační, projekční atd.

V průběhu let docházelo k dílčím úpravám názvů jednotlivých kategorií; pro přehlednost a srozumitelnost jsou v tomto almanachu použity jejich aktuální názvy.

Cena Hereditas Obligat je otevřena všem, kdo se o památky starají. Profesionálům, institucím, spolkům, obcím i jednotlivcům. Nominaci může každoročně podat kdokoli, kdo vnímá hodnotu poctivé památkové práce a chce ji dostat do širšího povědomí.

Tento almanach je pak nejen ohlédnutím za uplynulými ročníky, ale především poděkováním všem, kteří dokazují, že dědictví v našem kraji skutečně zavazuje.

- Komitét pro udržování památek z války roku 1866, z. s.
(území celého Královéhradeckého kraje)
- 1 Ing. Eva Kočová (Velká Úpa)
 - 2 Město Opočno (Opočno)
 - 3 Miroslav Zajíc (Kyje)
 - 4 Spolek pro záchranu kaple sv. Jana Nepomuckého
(Slavoňov / Nové Město nad Metují)
 - 5 Přátelé Markvarticka (Markvartice)
 - 6 Spolek Isidor (Brada-Rybníček)
 - 7 Mgr. Jaroslav Balcar (Havlovice)
 - 8 MgA. Vít Havlíček, Ph.D. (Dvůr Králové nad Labem)
 - 9 Klub vojenské historie Náchod (Náchod – Běloves)
 - 10 Přátelé Markvarticka (Markvartice)
 - 11 Oblastní charita Červený Kostelec (Červený Kostelec)
 - 12 Josef Šefl (Uhřínov)
 - 13 Římskokatolická farnost Nová Paka (Nová Paka)
 - 14 Společnost železniční výtopna Jaroměř, z.ú. (Jaroměř)
 - 15 Ochránci památek pevnosti Josefov - Ravelin No. XIV, z.s.
(Jaroměř – Josefov)
 - 16 Ing. arch. Jan Slavík (Jaroměř)
 - 17 Mgr. Markéta Slaninová (Hoříněves)
 - 18 Římskokatolická farnost, děkanství Chlumeck nad Cidlinou
(Chlumeck nad Cidlinou)
 - 19 Městys Pecka (Pecka)
 - 20 Obec Semechnice (Semechnice)
 - 21 Římskokatolická farnost, děkanství Chlumeck nad Cidlinou
(Chlumeck nad Cidlinou)
 - 22 Ing. arch. Jan Slavík (Jaroměř)
 - 23 Kinský dal Borgo, a. s. (Chlumeck nad Cidlinou)
 - 24 Město Jaroměř (Jaroměř)
 - 25 Obec Bezděkov nad Metují (Bezděkov nad Metují)
 - 26 Římskokatolická farnost, děkanství Chlumeck nad Cidlinou
(Chlumeck nad Cidlinou)
 - 27 Obec Úbislavice (Úbislavice)
 - 28 Město Nová Paka (Nová Paka)
 - 29 Jaroslav Kopecký (Maršov II - obec Svoboda nad Úpou)
 - 30 Město Vysoké Veselí (Vysoké Veselí)
 - 31 Obec Bezděkov nad Metují (Bezděkov nad Metují)
 - 32 PhDr. Jiří Němeček (Hradec Králové)
 - 33 Mgr. Helena Krátká (Chlumeck nad Cidlinou)
 - 34 JUDr. Kateřina Kačírková Hermanová (Lukavice)
 - 35 Adam a Anna Smékalovi (Martínkovice)
 - 36 Město Nová Paka (Nová Paka)
 - 37 Leoš Vrbata (Lázně Bělohrad)
 - 38 Římskokatolická farnost Všešary (Všešary)
 - 39 Obec Stará Paka (Stará Paka)
 - 40 MgA. Ema Kamas (Dohalice)
 - 41 Město Nové Město nad Metují (Nové Město nad Metují)
 - 42 Město Opočno (Opočno)
 - 43 Klub vojenské historie Náchod, z.s. (Náchod – Běloves)
 - 44 Mgr. Helena Krátká (Chlumeck nad Cidlinou)

Obsah

Rok 2020

- 10 Komitét pro udržování památek z války roku 1866

Rok 2021

- 12 Eva Kočová – rekonstrukce horské chalupy v Krkonoších
- 14 Město Opočno – oprava barokní kostnice v areálu Mariánského kostelíku
- 15 Miroslav Zajíc – obnova roubené chalupy v Kyjích na Jičínsku
- 16 Spolek pro záchranu kaple sv. Jana Nepomuckého – obnova kaple sv. Jana Nepomuckého v Novém Městě nad Metují
- 18 Přátelé Markvarticka – oprava kostela sv. Jiljí a roubené chalupy č. p. 29
- 19 Spolek Isidor – oprava kaple sv. Isidora u obce Brada na Jičínsku
- 20 Jaroslav Balcar – aktivní záchrana hradu Vízmburk
- 22 Vít Havlíček – obnova varhan v Královéhradeckém kraji
- 23 Klub vojenské historie Náchod – rekonstrukce a provozování Běloveského pevnostního skanzenu na Náchodsku

Rok 2022

- 26 Přátelé Markvarticka – obnova kostela sv. Jiljí v Markvarticích
- 28 Oblastní charita Červený Kostelec – oprava Ateliéru Břetislava Kafky v Červeném Kostelci
- 29 Josef Šefl – obnova bývalé fary v Uhřínově
- 30 Římskokatolická farnost Nová Paka – restaurování nástěnných maleb v klášterním kostele Nanebevzetí Panny Marie v Nové Pace
- 32 Společnost železniční výtopna Jaroměř, z.s. - dlouhodobá činnost
- 34 Ochránci památek pevnosti Josefov – Ravelin No. XIV, z. s.
- 35 Jan Slavík – celoživotní práce v oblasti památkové péče

Rok 2023

- 38 Markéta Slaninová – oprava střechy zámku v Hoříněvsi
- 40 Římskokatolická farnost, děkanství Chlumec nad Cidlinou – oprava věže kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou
- 42 Městys Pecka – obnova sloupu se sochou Panny Marie a sochami světců
- 44 Obec Semechnice – oprava kaple Panny Marie Bolestné
- 46 Římskokatolická farnost, děkanství Chlumec nad Cidlinou – oprava varhan v kostele sv. Václava ve Staré Vodě
- 48 Jan Slavík – celoživotní práce v oblasti památkové péče

Rok 2024

- 52** Kinský dal Borgo, a. s. – obnova zámeckého areálu Karlova Koruna
- 54** Město Jaroměř – obnova Městského muzea Jaroměř
- 55** Obec Bezděkov nad Metují – obnova areálu kostela sv. Prokopa
- 56** Římskokatolická farnost, děkanství Chlumec nad Cidlinou – restaurování renesančních náhrobků v kostele sv. Voršily
- 58** Obec Úbislavice – restaurování sochy sv. Mikuláše
- 59** Město Nová Paka – restaurování sgrafitové fasády Dílny u Suchardova domu
- 60** Jaroslav Kopecký – oprava vodojemu
- 62** Město Vysoké Veselí – oprava mariánského sousoší a jeho návrat na Mírové náměstí
- 63** Obec Bezděkov nad Metují – obnova sakrální sochy, hřbitova a hřbitovní zdi
- 64** Jiří Němeček – dlouhodobé předsednictví Společnosti ochránců památek ve východních Čechách, popularizace a publikační činnosti
- 66** Helena Krátká – popularizace Městského muzea Loreta v Chlumci nad Cidlinou
- 67** Kateřina Kačírková Hermanová – popularizace kostela Nanebevzetí Panny Marie v Lukavici

Rok 2025

- 70** Anna a Adam Smékalovi – obnova fary v Martinkovicích
- 72** Město Nová Paka – obnova Růžencového schodiště
- 73** Leoš Vrbata – obnova barokní Bělohradské sýpky
- 74** Římskokatolická farnost Vřestary – restaurování hlavního oltáře Nanebevzetí Panny Marie, bočního oltáře Navštívení Panny Marie, bočního oltáře sv. Anny a kazatelny v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Nedělištích
- 76** Obec Stará Paka – restaurování sochy Panny Marie Immaculata
- 77** Ema Kamas – restaurování pomníku rakouské Knebelovy brigády od X. armádního sboru
- 78** Město Nové Město nad Metují – oprava ulice U Zázvorky
- 80** Město Opočno – oprava kříže s figurou Ukřižovaného Krista, tzv. Červený kříž
- 82** Klub vojenské historie Náchod – dlouholetá péče o objekty vojenského opevnění a jejich prezentace veřejnosti
- 84** Helena Krátká – popularizace Městského muzea Loreta v Chlumci nad Cidlinou

2020 / 2021

Cena je udělována od roku 2021. Její pilotní ročník se však uskutečnil v roce 2020, kdy byl oceněn jeden laureát – Komitét pro udržování památek z války roku 1866, který si v témže roce připomněl 30. výročí své činnosti.

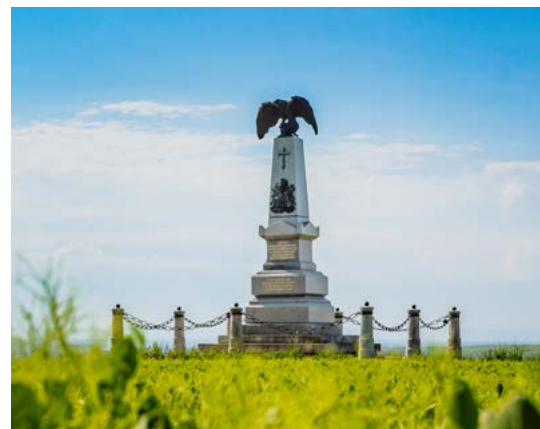
Vzhledem k pandemii covidu-19 bylo slavnostní předání ocenění přesunuto až na 16. června 2021 a uskutečnilo se v prostorách Muzea východních Čech v Hradci Králové.

Zrozeno z bitvy. Paměť pro ty,
kteří přijdou po nás.
**Komitét pro udržování památek
z války roku 1866, z. s.**

Komitét se hlásí k tradicím ochrany památek z války roku 1866 a navazuje na ně. U zrodu Komitétu stál setník zemské obrany ve výslužbě a válečný invalida Jan Nepomuk Steinský. Účastník bitvy u Hradce Králové 3. července 1866 si v roce 1888 při honu konaném ve svíbském lese připomněl krvavé boje, jichž byl svědkem, a pohled na rozpadající se hroby označené provizorními dřevěnými kříži ho přiměl k myšlence založení spolku, který bude pečovat o již zřízené hroby a pomníky padlých vojáků a zároveň bude iniciovat zřízení či vlastními silami budovat nové památníky připomínající tyto válečné události. Ustavující schůze spolku s názvem „Das Lokalkomitée zur Errichtung und Erhaltung der Krieg-Denkmale auf dem Schlachtfelde bei Königgrätz im Jahre 1866“ proběhla 2. prosince 1888 v Cerekvici nad Bystřicí a Jan Nepomuk Steinský se stal jeho prvním předsedou. Postupně pak začaly vznikat obdobné spolky s cílem pečovat o pomníky na dalších bojištích války roku 1866. K sjednocení všech spolků v jeden ústřední došlo v roce 1892, a to za předsednictví prince Viléma ze Schaumburg-Lippe, majitele náchodského zámku. V průběhu světových válek byla činnost spolku ochromena a v době druhé světové války dokonce na čas zastavena. Po skončení tohoto válečného konfliktu byla činnost spolku obnovena, avšak pouze krátce, neboť v roce 1951 došlo v souvislosti s vývojem společnosti k zrušení veškerých spolků a nadací zákonem. Znovuzrození spolku i spolkové činnosti přinesl až rok 1990, kdy na ustavující valné hromadě byl přijat název „Komitét pro udržování památek z války 1866“. Cílem veškeré činnosti spolku je i nadále ochrana, péče, údržba a popularizace válečných hrobů, pomníků a dalších památek, které s událostmi války 1866 souvisejí. Komitét aktivně pečuje o památky z této války na celém území státu, pořádá vzpomínková setkání u příležitosti výročí jednotlivých událostí tohoto válečného konfliktu, včetně připomínky bitvy u Hradce Králové. K dalším činnostem komitétu patří budování sítě naučných stezek, pořádání exkurzí a zájezdů po bojištích z roku 1866 a také vydávání nejrůznějších publikací věnovaných historii tohoto válečného konfliktu. Díky činnosti Komitétu tak tento významný mezník našich dějin, a především jeho následky a oběti, nemohou být zapomenuty.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Sen o horské chalupě: záchrana pět minut po dvanácté

Obnova horské chalupy ve Velké Úpě

Horský roubený dům byl vystavěn pravděpodobně na konci 18. století, a to zřejmě některým z potomků původních německých kolonistů, kteří přicházeli do Krkonoš již v 16. století a věnovali se především těžbě dřeva. Další generace osadníků se pak zabývala lučním hospodářstvím, což dokládají i velké seníkové vikýře, kterými jsou zdejší chalupy vybaveny. Obdobný vikýř má i chalupa paní Kočové. Chalupa je typickým příkladem horského roubeného domu z oblasti východních Krkonoš. Vedle již zmíněného seníkového vikýře má i tradiční trojdílné půdorysné uspořádání kombinovaného typu s chlévem a komorou v hospodářské části domu. V přední obytné světnici se dochoval také kachlový sporák z počátku 20. století. Paní Evě Kočové se podařilo vrátit chalupě její původní krásu a navázat tak na úsilí a odkaz těch, kteří ji kdysi vystavěli. Dokončením obnovy chalupy si zároveň splnila svůj sen, neboť v horské oblasti Krkonoš našla svůj nový domov.

Eva Kočová

Přestože žila v Praze, milovala paní Eva Kočová celý život hory a snila o malé chaloupce na samotě. Dlouho hledala objekt, který by splňoval její představy a zároveň byl i finančně dostupný. Nakonec objevila chalupu ve Velké Úpě. Ačkoli zbývající část rodiny nebyla její volbou nadšená, chalupu koupila. Na rozdíl od svých blízkých se paní Kočová nezalekla jejího zanedbaného stavu. Rozhodující pro ni byla poloha domu a úžasné výhledy, které se z louky před ním otvíraly na Sněžku a také na celé údolí řeky Úpy. Stav chalupy však vůbec nebyl dobrý a hned první zimu musela paní Kočová řešit propadlou střechu a zhroutený krov, který nevydržel nápor sněhové pokrývky. Ani tato havárie však neodradila paní Kočovou od jejího záměru. Odvážně se pustila do opravy historické budovy a už příští zimu měla chalupa střechu novou. Její obnovu, stejně jako všechny další práce na chalupě, paní Kočová konzultovala s odborníky a v roce 2021 dospěla rekonstrukce chalupy ke zdárnému konci.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Barokní kostnice: architektura minulosti, kulturní zážitek dneška

město Opočno

Malebné město v podhůří Orlických hor je připomínáno již v 11. století, a to v souvislosti s hradištěm nacházejícím se v horní části dnešního Trčkova náměstí. Úzké sepjetí města s hradištěm a později hradem a zámek se prolíná celou jeho historií. Největší rozvoj zaznamenalo Opočno v době, kdy držitelem panství byl rod Trčků a později Colloredo-Mansfeldové. Jako centrum panství se město v 19. století stává také sídlem okresního soudu a je zde i berní úřad. V návaznosti na to se rozvíjí průmysl a vzrůstá počet obyvatel. Vzájemné soužití města s rozsáhlým areálem zámku přetrvává i v současnosti. Nicméně návštěvníci, kteří svůj pobyt omezí pouze na vlastní zámek, přicházejí o neopakovatelnou atmosféru romantických zákoutí historického města, které je díky péči svých obyvatel stále krásnější.

Obnova barokní kostnice v Opočně

Hřbitovní kostel Panny Marie nalezneme v jihovýchodní části města. Odsvěcený kostel, včetně celého areálu hřbitova, je v současnosti v majetku města Opočno a je hojně využíván ke kulturním akcím. Vedle dominantní renesanční stavby kostela z počátku 17. století, v němž se nachází i hrobka majitelů panství Colloredo-Mansfeldů, však upoutá pozornost návštěvníků i další stavba umístěná v jižní části areálu. Centrální přízemní objekt vystavěný na půdorysu zkoseného čtverce je zastřešen vysokou mansardovou střechou a jeho jihovýchodní stěna je vložena do ohradní zdi hřbitova. Vrcholně barokní stavba kostnice a márnice pochází z roku 1756. Naposledy byla využívána na počátku 20. století jako místo posledního rozloučení se zesnulými. Poté tato architektonicky významná stavba, která doplňuje areál renesančního kostela se zvonicí, začala postupně chátrat. Zachránila ji téměř na poslední chvíli komplexní oprava, která proběhla ve dvou etapách - v roce 2019 a poté v roce 2020. Město Opočno opravu financovalo z Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón a opravený objekt nyní nabízí nové využití pro pořádání komorních výstav či koncertů, a to i díky svému přirozenému propojení s okolním otevřeným prostorem.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Historie, kterou můžete otevřít dveřmi: návrat k domovu předků

Oprava chalupy v obci Kyje

O vzniku obce Kyje se nedochovaly žádné zprávy. Víme jen, že náležela k hradu Bradleci a později patřila kartuziánům z kláštera ve Valdicích. Název Kyje je pravděpodobně odvozen od klacků, kterými se podle pověsti zdejší obyvatelé bránili. V Čechách byly založeny tři vesnice tohoto jména (jedna je součástí Prahy). Specifická poloha obce v kopcovitém terénu zapříčinila, že její jednotlivé usedlosti a domy jsou roztroušeny po celém katastru. Jednou z takových usedlostí je i usedlost č. p. 8, která se skládá z přízemního roubeného stavení, na které je kolmo napojena patrová zděná hospodářská část s pavlačí. Součástí usedlosti je rovněž roubený špýchárek s dřevěnou pavláčkou. Dle datace uvedené na záklopovém prkně pochází usedlost z roku 1841 a je typickým příkladem usedlosti z oblasti Podkrkonoší.

Miroslav Zajíc

Pan Miroslav Zajíc sice žije trvale v Praze, ale k obci Kyje a k usedlosti č. p. 8 má velmi úzký vztah, neboť byla v minulosti ve vlastnictví jeho předků. Ti o ni několikrát přišli, respektive jim byla zabavena, ale vždy se ji snažili získat zpět. Pan Zajíc si odkazu svých předků váží a intenzivně se věnuje postupným opravám usedlosti. Nejprve se zaměřil na její obytnou část. Začal s výměnou dožilých oken, poté pokračoval opravou střechy a v roce 2020 byly práce završeny obnovou nátěru, a to v původní doložené modrošedé barevnosti. Postup prací pan Miroslav Zajíc konzultoval s pracovníky památkové péče. O tom, že se dílo podařilo, se může přesvědčit každý návštěvník obce.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Když srdce opravuje památku: kaple, která spojuje historii i komunitu

Obnova kaple sv. Jana Nepomuckého v Novém Městě nad Metují

Kaple, ale vlastně úplně správně kostel sv. Jana Nepomuckého, byla vystavěna z nákladu novoměstského rodáka, děkana Jana Jiřího Venclíka, v letech 1736–1738 na místě tehdy zpustlého hřbitova českých bratří. Nově vystavěný kostel byl vybaven dvěma menšími zvony, dvěma oltáři a kazatelnou. Krátce po dokončení zasáhl stavbu kostela požár, který v roce 1745 poničil celé Horské předměstí. Další požár poničil kostel v roce 1775. V roce 1787 byl kostel na základě patentu Josefa II. zrušen a v dražbě ho koupili tehdejší vlastníci panství. Ve vlastnictví majitelů novoměstského zámku pak byla stavba kostela (kaple) s menší přestávkou až do nedávné doby. Nyní je stavba ve vlastnictví spolku, který po malých krůčcích postupuje ke svému cíli, tedy celkové obnově této barokní památky, aby mohla nadále sloužit svému účelu a aby bylo možné navštívit krásný interiér budovy, ať už při liturgických obřadech, nebo při koncertech a jiných kulturních akcích. Na první pohled nenápadná stavba stojící spíše ve stínu jiných atraktivit, které město Nové Město nad Metují nabízí, si to rozhodně zaslouží.

Spolek pro záchranu kaple sv. Jana Nepomuckého

Duší pětičlenného spolku, který vznikl v roce 2018, jsou manželé Zdeňka a Luděk Hojní. Jejich vztah k této památce je velice úzký, a to nejen proto, že to k ní od svého domku na protější straně ulice nemají daleko. Rodiče a prarodiče paní Hojné se o kapli starali více než čtyřicet let a oba manželé pak od nich závazek péče o tuto památku převzali. Když se dozvěděli o prodeji kaple, začali se obávat o další osud jim blízké stavby a nakonec se rozhodli založit spolek a kapli koupit. Díky podpoře města Nové Město nad Metují se spolku o něco později podařilo získat do vlastnictví i mobiliář kaple, respektive kostelíka, neboť, jak v jednom z rozhovorů objasnila paní Hojná, „Je to už kostelík, protože má dva postranní oltáře. Kapličky mají menší rozměr a pouze hlavní oltář.“

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Společně pro památky: když srdce občanů bijí pro kostel

Přátelé Markvarticka, z. s.

Na počátku všeho byla malá skupinka lidí, kteří se rozhodli, že nechtějí jen nečinně přihlížet, jak postupně chátrá nejvýznamnější památka v obci, tedy kostel sv. Jiljí. Tato skupinka, která si začala říkat Kostelní komise, stála na počátku jednání, jejichž výsledkem bylo převedení kostela do majetku obce Markvartice. V roce 2015 se z Kostelní komise stal řádně zapsaný spolek se stanovami. Již v roce následujícím byla z jeho iniciativy vyhlášena první veřejná sbírka na opravu věžních hodin. Spolek, jehož členy nejsou jen místní občané, ale i chalupáři, napřel v první řadě své úsilí na záchranu kostela sv. Jiljí, ale jeho činnost je zaměřena obecně na záchranu nemovitých i movitých památek v obci. Snaží se podpořit nejrůznější aktivity vedoucí k tomuto cíli. Pořádá různé podpůrné akce, jako jsou přednášky, Noc kostelů, koncerty profesionálů, ale i vystoupení žáků místní mateřské školy. Pod záštitou spolku probíhají veřejné sbírky na obnovu památek.

Obnova kostela sv. Jiljí v Markvarticích

Kostel sv. Jiljí je středobodem obce Markvartice. Stavba kostela je v obci doložena již ve 14. století, a to na stejném místě. Stávající podoba kostela je barokní z druhé poloviny 17. století. Jedná se o jednolodní orientovanou stavbu s obdélnou lodí, čtvercovým presbytářem, sakristií na severní a věží na západní straně. Areál kostela se hřbitovem je obehnan zdi, do níž je vložena stavba márnice, či spíše kostnice. Areál se nachází na zvýšené terase, která vyrovnává svažitost terénu k západní straně. Náročná obnova areálu kostela probíhá po jednotlivých etapách v návaznosti na množství získaných finančních prostředků. Postup prací je pak dán závažností poškození jednotlivých částí stavby i celého areálu. V roce 2021 proběhla již třetí etapa celkové obnovy kostela, která mimo jiné zahrnovala novou omítku části fasády věže kostela, opravu krovu a výměnu navazující části střešní krytiny a opravu sanktusníku. Přestože čeká všechny zúčastněné ještě hodně úsilí a práce, než bude obnova této významné památky dokončena, znamenala provedená etapa důležitý krok k tomuto cíli a díky za jeho učinění nesporně patří všem zúčastněným.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Barokní kaple: poutě, příběhy, setkávání

Obnova kaple sv. Isidora na Bradech

Barokní kapli na Bradech nechal v roce 1727 postavit František Ignatius Rost. Od počátku je nedílnou součástí prostředí bývalého sadu, kde ji doplňuje roubený dům s mansardovou střechou a studna s původním okovem. Vznik kaple je opředen rodovou legendou, podle které František Ignác Rost usnul na okraji ovocného sadu, na místě budoucí kaple, a když se ze svého snu probudil, našel na svém těle položený malý devoční obrázek s vyobrazením neznámého světce. Až do roku 1900 se zde pravidelně vždy v neděli po 10. květnu konaly slavné poutě. Mezi majitele kaple patřily i významné osobnosti Jičína, zejména příslušníci rodu Lepařů a Šírů, kteří se v 19. století zasloužili o rozvoj školství v Jičíně a pro veřejnost objevili a napsali první průvodce Prachovskými skalami a Českým rájem. Kaple a přilehlý dům byly díky svým majitelům jedním z center českého obrození. Malá soukromá kaple se tak může pyšnit bohatou historií a Spolku Isidor patří díky její zachování.

Spolek Isidor

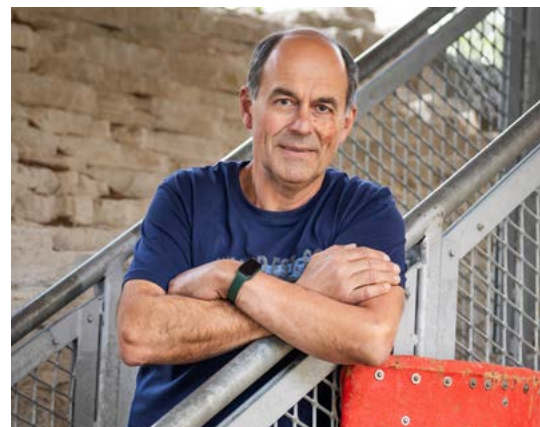
Jméno Isidor patřilo a patří v Čechách mezi vzácné, přesto se i zde vyskytují kaple a kostely zasvěcené právě sv. Isidorovi, neboť tento světec je mimo jiné i ochráncem a patronem rolníků. Není tedy divu, že kapli sv. Isidora najdeme i v obci Brada na Jičíně. V roce 1987 se chátající kaple stojící na Vinici pod obcí dostala do vlastnictví manželů Víta a Věry Černých. Ti také v roce 2016 stáli u zrodu Spolku Isidor, který si stanovil za cíl tuto drobnou, ale pro dané místo významnou, památku obnovit a zapojit ji do komunitního života obce. Díky jejich snažení se podařilo zajistit dostatek finančních prostředků a kapli opravit. Od počátku také oba manželé vytvořili z kaple místo setkávání a oživilo rovněž tradici barokních poutí. U příležitosti 290. výročí vzniku této sakrální stavby mimo jiné uvedli: „Chceme, aby vešlo ve známost, že ta kaple tady stojí, a chceme, aby sem přicházeli lidé, kteří mají zájem o kulturu a historii. Doufáme, že se tak dostane do širšího povědomí, a tím si zvýšíme šance na postupnou záchranu.“

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Středověký hrad, který nevzdává boj s časem: **když člověk probudí středověký hrad k životu**

Záchrana, obnova a propagace hradu Vízmburk

Hrad Vízmburk je poprvé zmiňován v Dalimilově kronice k roku 1279 a za jeho stavebníka je pokládán Tas z Vízmburku, který se spolu s dalšími šlechtici českého království zúčastnil po smrti Přemysla Otakara II. bojů proti vojskům markraběte Oty Braniborského. Poměrně reprezentativní sídlo si však své slávy dlouho neužilo. Hrad byl trvale obýván do roku 1437 a po husitských válkách byl spolu s dalšími opuštěnými hrady v oblasti odkoupen slezskými a lužickými městy a knížaty a následně pobořen, aby nemohl sloužit jako základna k loupeživým nájezdům. V 19. století tak místo, kde se hrad nacházel, vypadalo jako obyčejný zalesněný pahorek. A zůstalo by to tak i nadále nebýt místního rodáka archeologa Antonína Hejny, který inicioval jeden z nejrozsáhlejších archeologických výzkumů středověkého šlechtického sídla v tehdejší Československu. Výsledkem výzkumu bylo odhalení rozsáhlého torza hradu se zachovanými zdmi až do výše 8 m na úrovni 1. patra, včetně hradní cisterny či dochovaného původního dláždění nádvoří. Odkryté zdivo však bylo jen provizorně zajištěno a znovunalezený hrad tak začal znovu chátrat a mohlo dojít k jeho opětovnému zániku nebýt Sdružení pro Vízmburk, a především zcela nezištného a obětavého úsilí pana Jaroslava Balcara.

Jaroslav Balcar

Otec čtyř dětí a ředitel základní školy v obci Havlovice se stal hlavním hybatelem všech aktivit směřujících k záchraně a propagaci hradu Vízmburk skrytého v nedalekých lesích. Od roku 2008 je pan Balcar aktivním členem zapsaného spolku Sdružení pro Vízmburk, který byl založen v roce 2002 několika studenty archeologie s cílem záchrany archeologických nálezů z hradu. Nicméně významným mezníkem v činnosti spolku byl právě rok 2008, kdy se do jeho činnosti zapojil pan Jaroslav Balcar a další dobrovolníci z obce Havlovice. Již v tomto roce byly na hradě poprvé uspořádány Vízmburské slavnosti a založena tradice této akce. Pan Jaroslav Balcar inicioval bezpočet dobrovolnických aktivit a také řadu dalších kulturních akcí. V roce 2009 docílil uzavření smlouvy mezi Sdružením a Národním památkovým ústavem a činnost dobrovolníků tak nadále probíhala ve spolupráci s odborníky. Byla zpracována studie zastřešení hradu a díky Jaroslavu Balcarovi byly získány finanční prostředky na realizaci prací. Pan Balcar dokonce neváhal ručit za úvěr na opravu hradu svým vlastním domem.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Zvuky minulosti, péče přítomnosti: kde varhany ožívají

Vít Havlíček

Varhaník, hudební teoretik, sbormistr a pedagog je absolventem oboru varhany na pardubické konzervatoři a poté hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze v oboru hudební teorie. Zde také v roce 2015 úspěšně zakončil doktorské studium. Jako pedagog působil nejprve na konzervatoři v Pardubicích a v současné době je vedoucím Oddělení hudebně teoretických disciplín na HAMU v Praze. Vít Havlíček stál u zrodu mezinárodního festivalu Hudební léto Kuks, jehož je ředitelem a dramaturgem. Je sbormistrem Královédvorského chrámového sboru, který také před lety jako varhaník a ředitel kůru v kostele sv. Jana Křitele založil. Vedle své bohaté činnosti pedagogické a koncertní se Vít Havlíček rovněž intenzivně věnuje ochraně a záchraně historických varhanních nástrojů. V roce 2019 vydal reprezentativní publikaci mapující historické varhany na Královédvorskou.

Obnova historických varhan v kraji

Ve své knize Varhany na Královédvorskou Vít Havlíček podrobně popsal 24 nástrojů od nejstaršího z roku 1668 až po varhany dokončené v polovině 20. století. Reprezentativní celobarevná kniha mapuje na 219 stranách varhany Královédvorská, včetně světového unikátu – barokní zvonkohry objednané pro Kuks v roce 1732 hrabětem F. A. Šporkem. Vít Havlíček při práci na knize nejenom poznával jednotlivé historické nástroje, ale zároveň zjišťoval, že řada těchto velmi cenných varhan není v dobrém stavu. Rozhodl se proto pomoci s jejich záchranou. Píše články, organizuje benefiční koncerty, připravuje podklady pro grantová řízení, zajišťuje tzv. adopci varhanních píšťal a obstarává propagaci těchto projektů. Díky jeho obětavé práci se podařilo úspěšně dokončit opravy několika historických varhanních nástrojů. Uvést lze například varhany v Kuksu, Hajnici a Kocbeřích. Po opravě varhan v Kuksu zorganizoval Vít Havlíček koncert, v rámci něhož proběhla rovněž přednáška hlavního organologa Národního památkového ústavu, pana Petra Koukala, s kterým Vít Havlíček dlouhodobě spolupracuje.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Opevnění minulosti: historie, kterou staví s hrdostí znovu

Obnova Běloveského pevnostního skanzenu

Kvalitní obnova srubu N-S 82 Březinka se stala vzorem pro mnoho dalších nadšenců po celé republice. Klub postupně začal pečovat o další objekty těžkého opevnění a v letech 2000 až 2010 vytvořil expozice v objektech N-S 81 Lom a N-S 84 Voda. Zároveň vybudoval na spravovaném území naučnou stezku. Všechny pět v současnosti Klubem spravovaných objektů je prezentováno pod názvem Běloveský pevnostní skanzen. Prezentace objektů vyvolala rovněž v roce 2001 vznik uniformované skupiny. První získaný objekt N-S 82 Březinka je v současnosti rekonstruován do stavu v roce 1938 a jeho vnitřní vybavení je úplné, včetně pevnostního protitankového kanónu vzor 36, unikátní plně funkční dobové filtrovny zachráněné z pražského Václavského náměstí těsně před demolicí, a dokonce dobové telefonní ústředny. Klub spolupracuje s odborníky doma i v zahraničí a během své existence vydal řadu pohlednic a informačních skládaček s tématem čs. pohraničního opevnění na Náchodsku a také několik knižních publikací a průvodců po tomto opevnění.

Klub vojenské historie Náchod, z. s

Klub vznikl v polovině 80. let 20. století, přesněji 29. března 1986, a to pod názvem Kroužek vojenské historie, neboť, jak jim bylo sděleno v odpovědi na žádost o registraci, v socialistické společnosti žádné kluby nejsou. Kroužek se stal součástí 13. základní organizace Svazu pro spolupráci s armádou a v rámci dobových možností se v této počáteční fázi věnoval především poznávání československého pohraničního opevnění, besedám s pamětníky i veřejností a výstavní činnosti. V druhé polovině roku 1989 však jeho členům již nestačilo pouze o těchto vojenských památkách hovořit, chtěli se podílet i na jejich obnově a vytvořit vlastní muzeum. Nakonec bylo rozhodnuto a volba padla na pěchotní srub N-S 82 Březinka s tím, že objekt bude sloužit jako klubové zázemí. První brigáda se uskutečnila 18. listopadu 1989. Zájem veřejnosti o postupně rekonstruovaný objekt rostl a kroužek se v roce 1994 konečně vydělil ze SVAZARMu a osamostatnil se pod názvem Klub vojenské historie.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

2022

Slavnostní udílení ceny za rok 2021 proběhlo 22. června 2022
v prostorách barokního Hospitálu Kuks.

Společně pro památky: když srdce občanů bijí pro kostel

Obnova kostela sv. Jiljí v Markvarticích

Kostel sv. Jiljí je středobodem obce Markvartice. Stavba kostela je v obci doložena již ve 14. století, a to na stejném místě. Stávající podoba kostela je barokní z druhé poloviny 17. století. Jedná se o obdélnou, jednolodní orientovanou stavbu s obdélnou lodí, čtvercovým presbytářem, sakristií na severní a věží na západní straně. Areál kostela se hřbitovem je obehnan zdí, do níž je vložena stavba márnice, či spíše kostnice. Areál se nachází na zvýšené terase, která vyrovnává svažitost terénu k západní straně. Náročná obnova areálu kostela probíhá po jednotlivých etapách v návaznosti na množství získaných finančních prostředků. Postup prací je pak dán závažností poškození jednotlivých částí stavby i celého areálu. V roce 2021 proběhla již třetí etapa celkové obnovy kostela, která mimo jiné zahrnovala novou omítku části fasády věže kostela, opravu krovu a výměnu navazující části střešní krytiny a opravu sanktusníku. Přestože čeká všechny zúčastněné ještě hodně úsilí a práce, než bude obnova této významné památky dokončena, znamenala provedená etapa důležitý krok k tomuto cíli a dík za jeho učinění nesporně patří všem zúčastněným.

Přátelé Markvarticka, z. s.

Na počátku všeho byla malá skupinka lidí, kteří se rozhodli, že nechtějí jen nečinně přihlížet, jak postupně chátrá nejvýznamnější památka v obci, tedy kostel sv. Jiljí. Tato skupinka, která si začala říkat Kostelní komise, stála na počátku jednání, jejichž výsledkem bylo převedení kostela do majetku obce Markvartice. V roce 2015 se z Kostelní komise stal řádně zapsaný spolek se stanovami. Již v roce následujícím byla z jeho iniciativy vyhlášena první veřejná sbírka na opravu věžních hodin. Spolek, jehož členy nejsou jen místní občané, ale i chalupáři, napřel v první řadě své úsilí na záchranu kostela sv. Jiljí, ale jeho činnost je zaměřena obecně na záchranu nemovitých i movitých památek v obci. Snaží se podpořit nejrůznější aktivity vedoucí k tomuto cíli. Pořádá různé podpůrné akce, jako jsou přednášky, Noc kostelů, koncerty profesionálů, ale i vystoupení žáků místní mateřské školy. Pod záštitou spolku probíhají veřejné sbírky na obnovu památek.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Budova s příběhem: od umění k péči

Oblastní charita Červený Kostelec

Nezisková organizace vznikla z Hospicu Anežky České, který zahájil činnost v roce 1994 s cílem pomáhat nevléčitelně nemocným. Ke změně názvu na Oblastní charita Červený Kostelec došlo v roce 2004 z důvodu rozšíření původní náplně činnosti organizace o další aktivity. Vedle již zmíněného Hospicu je to především Domov sv. Josefa pro lidi s roztroušenou sklerózou v Žirči u Dvora Králové nad Labem a dále mobilní hospic, pečovatelská služba a další sociální a zdravotnické služby. Základním cílem organizace je nadále poskytování služeb potřebným lidem v sociální, hmotné nebo duchovní nouzi, lidem nemocným a trpícím, a to bez ohledu na rasu, původ a náboženské přesvědčení. Pro naplnění tohoto cíle je nezbytné odpovídající zázemí. Toto zázemí nachází Oblastní charita jak v prostorách nově vystavěných, tak, a to především, v prostorách historických, které tímto způsobem získávají novou náplň a nové poslání.

Obnova Ateliéru Břetislava Kafky v Červeném Kostelci

Přízemní budova, která svým půdorysem kopíruje nároží ulice Koubovka, byla vystavěna v letech 1926 až 1927 podle plánů stavitele Josefa Faifra ze Lhoty u Červeného Kostelce. Její dekorativní průčelí je pojednané v duchu kubismu. Stavba si tak v ničem nezadá s o něco později vybudovanou sousední vilou. Stavebníkem vily i přízemní budovy ateliérů byl Břetislav Kafka, který byl nejen vynikajícím sochařem a rezbářem, ale i známým badatelem v oboru experimentální psychologie a zabýval se rovněž léčitelstvím a okultními vědami. Obě stavby jsou významným příkladem kvalitní meziválečné architektury, přesto byl jejich další osud ohrožen. Naštěstí se obě budovy dostaly do vlastnictví Oblastní charity Červený Kostelec, která ihned přistoupila k jejich obnově. Přízemní budova „ateliérů pro práce chrámové“ se tak díky citlivé rekonstrukci proměnila v tolik potřebné zázemí terénních a ambulantních služeb Oblastní charity.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Zručnost, co dává historii nový dech: kde řemeslo probouzí památky k životu

Oprava bývalé fary Uhřínov

Fara s přilehlým dvorem s hospodářskými stavbami se nachází při jihozápadním okraji obce v těsné blízkosti kostela sv. Vavřince. Ves Velký Uhřínov se poprvé připomíná v polovině 14. století, kdy pravděpodobně existovala i stavba kostela. Stávající barokní kostel nahradil starší dřevěný objekt v letech 1752–1755. Samostatnou farností byl přitom Uhřínov od roku 1720 a v této době byla již v blízkosti kostela také budova fary, jak o tom svědčí dobové mapy. Samostatně stojící přízemní budova je zastřešena valbovou střechou. Roubené konstrukce se zde kombinují se zděnými částmi. V roce 2016 došlo v objektu fary k požáru způsobenému špatným stavem komínu. Poté objekt nebyl využíván a tehdejší majitelé usilovali o zrušení jeho památkové ochrany. Naštěstí o poškozenou budovu projevil zájem pan Šefl a s elánem, ale i potřebnými odbornými znalostmi, se pustil do opravy. Výsledek předčil očekávání – celý areál téměř doslova vstal z popela. Historická budova se probudila do nového života.

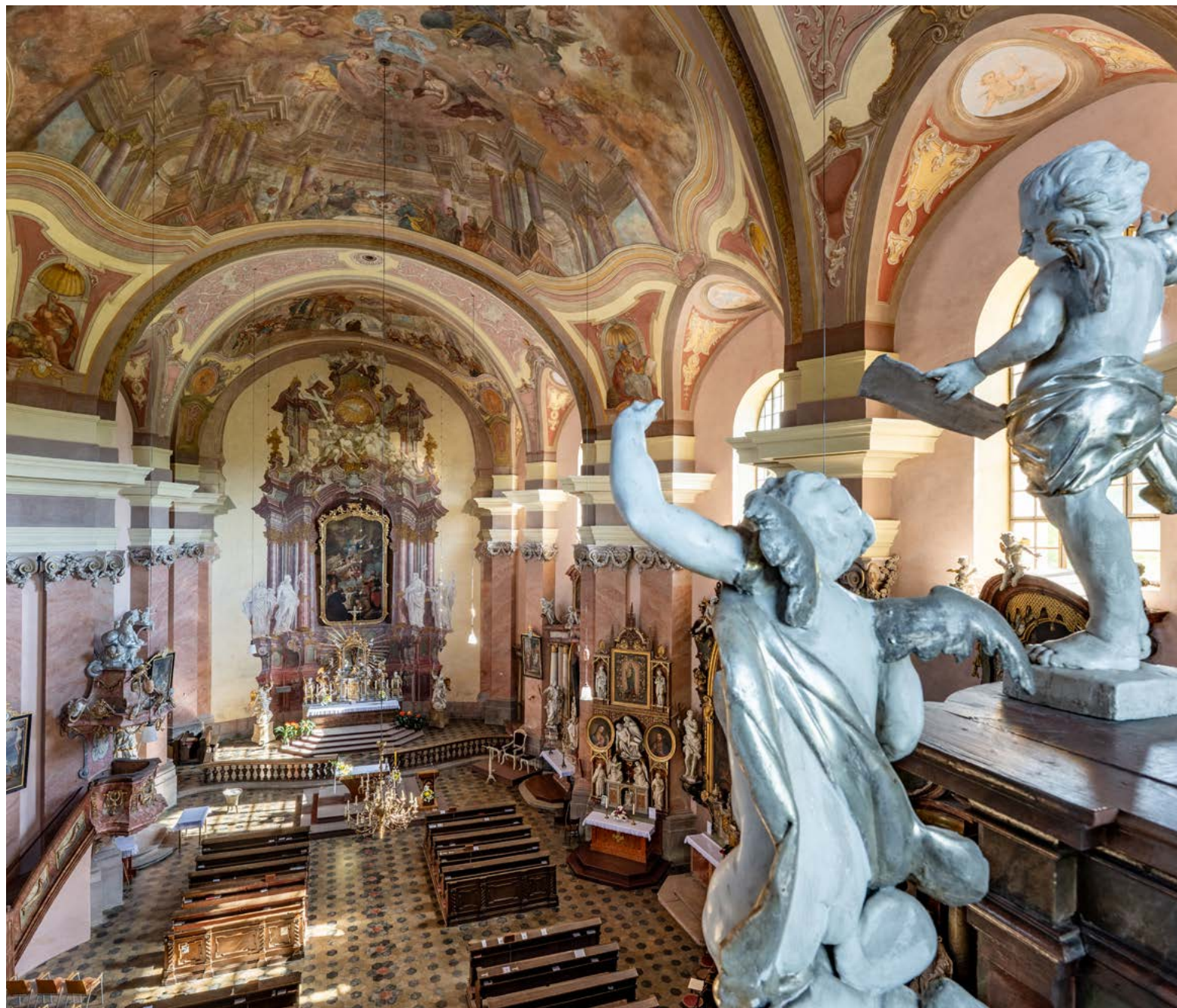
Josef Šefl

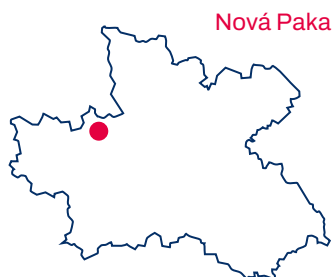
„Cihlová klenba je kumšt,“ tvrdí pan Josef Šefl, který se po letech praxe ve stavebnictví zaměřil a specializoval právě na cihlové klenuté stropy. Vedl ho k tomu obdiv k umu našich předků, pro které byla klenba běžnou formou zastropení interiéru staveb. Nyní staví klenuté prostory nové, ale věnuje se také opravě historických kleneb. Svůj postup opravy si dokonce nechal patentovat. Jeho podstatou je zachování autentičnosti této historické konstrukce. Své bohaté zkušenosti a tento svůj postup opravy již uplatnil mimo jiné při opravách takových kulturních památek, jako je zámek Valeč či Kolowratský zámek v Rychnově nad Kněžnou. Zřejmě právě při práci na opravách památek se zrodil nápad, že by mohl své znalosti zúročit při opravě historické stavby, která by byla v jeho vlastnictví. Od tohoto byl již jen krůček ke koupi památkově chráněné budovy fary v obci Uhřínov.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Nová Paka mezi barokem a dneškem: odkazy minulosti, které září i dnes

Římskokatolická farnost Nová Paka

Farnost je součástí jičínského vikariátu Královéhradecké diecéze. Historie farnosti sahá až k roku 1357, kdy je poprvé zmiňován kostel v Nové Pace. Důležitým mezníkem v její historii byl pak rok 1701, kdy do Nové Paky přichází na pozvání majitele panství řád paulánů. Ten zde zřídil jeden ze svých konventů s kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Zároveň je v této době přestavěn i dosavadní farní kostel sv. Mikuláše, který uzavírá hlavní náměstí na jeho východní straně. Nicméně další osudy farnosti jsou následně pevně spojeny právě s novým kostelem paulánů vystavěným na kopci severně od náměstí. Nová Paka se díky novostavbě kostela stala významným poutním místem. V roce 2009 byla novopacká farnost sloučena s několika dalšími farnostmi, čímž se rozšířilo její území i působnost. Současná farnost je místem aktivního duchovního života, jehož nedílnou součástí je i úcta k odkazu předchozích generací. Tento odkaz představují i dochované historické stavby kostelů nacházejících se na území farnosti. Vedle zmíněného kostela sv. Mikuláše a klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie je to například kostel sv. Vavřince ve Staré Pace či kostel Všech svatých v Levínské Olešnici. Péče o všechny tyto stavební památky vyžaduje značné úsilí.

Restaurování nástěnných maleb v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Nové Pace

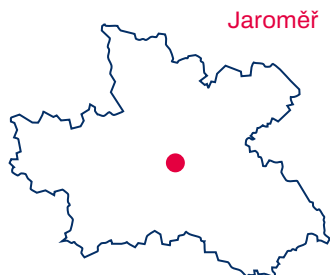
Vznik stavby kostela souvisí jednak s příchodem řádu paulánů do města, jednak s již dřívější tradicí uctívání zázračného obrazu Rodičky Boží. Ten byl nejprve umístěn v kapli za městem a později ve farním kostele sv. Mikuláše. Základní kámen nového kostela byl položen v roce 1709 a k slavnostnímu vysvěcení stavby bylo přistoupeno v srpnu roku 1724. V té době však nebyl interiér kostela ještě plně vybaven, neboť se nedostávalo potřebných financí. Bylo tedy přistoupeno k uspořádání veřejné sbírky a po úplném dokončení byla stavba znovu vysvěcena v roce 1732. Jednolodní kostel, k jehož hlavnímu průčelí vede kryté Růžencové schodiště, patří k významné skupině české radikálně barokní architektury 1. čtvrtiny 18. století. Autorem plánů pro jeho stavbu byl architekt Kryštof Dientzenhofer. Výjimečná stavební památka prochází postupnou obnovou. Po exteriéru přišel na řadu i zdobný interiér a nádherné fresky z dílny Josefa Kramolína mohou, po odborném restaurátorském zásahu provedeném akademickým malířem Pavlem Padevětem a jeho spolupracovníky, opět zářit v plné své kráse.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Záchrana lokomotiv: nadšení, které rozhýbalo historii

Postupná obnova a popularizace dopravního dědictví regionu

Společnost železniční výtopna Jaroměř si za svůj cíl stanovila vybudování a provozování stálé expozice železničního muzea, provozování výletních turistických vlaků a opravu a udržování historických kolejových vozidel. Poprvé bylo železniční muzeum v Jaroměři pro veřejnost otevřeno již v roce 1994, a to jako první železniční muzeum v republice. Výtopna se stala v roce 1996 kulturní památkou a společnost se, vedle péče o kolejová vozidla, zaměřila rovněž na postupnou obnovu celého areálu, který si pronajala v roce 2004, kdy České dráhy ukončily provoz ve strojové stanici Jaroměř. V roce 2011 založili členové Spolku občanské sdružení (dnes zapsaný spolek) Železniční muzeum Jaroměř a s finanční podporou města Jaroměř se jim podařilo získat areál výtopny do svého vlastnictví. Dále pokračovali v opravách budov, ale doplňovali a rozšiřovali rovněž muzejní expozici. Členové společnosti vykonávají všechny své aktivity bezplatně a ve svém volném čase. Díky jejich úsilí se podařilo nejen zachránit vlastní areál bývalé výtopny, ale daří se jim úspěšně opravovat a zprovozňovat kolejová vozidla a techniku a přístupnou formou prezentovat informace o historii naší železniční dopravy široké veřejnosti.

Společnost železniční výtopna Jaroměř, z. s.

Počátek činnosti party nadšenců sahá do počátku druhé poloviny 80. let 20. století, kdy se pod záštitou Československé vědeckotechnické společnosti pustili do opravy parní lokomotivy řady 310.006. Tehdy našli zázemí ve sdělovacích a zabezpečovacích dílnách v Hradci Králové. Zároveň se jim s uvedenou lokomotivou podařilo opravit ještě několik osobních a nákladních vozů a jeden služební vůz. Mohli tak pořádat veřejné jízdy po celé republice a zároveň začali s opravou další lokomotivy. Lokomotivy i vozy však nutně potřebovaly odpovídající zázemí, které v Hradci Králové chybělo. Vhodné prostory se naskytly v bývalé výtopně v Jaroměři, která byla v té době bez využití. Zázemí tam našly nejen obě již opravené lokomotivy, které byly zapsány do seznamu kulturních památek, ale i další lokomotivy a exponáty, které se železniční dopravou a její historií souvisejí. V roce 1993 pak byla oficiálně založena Společnost železniční výtopna Jaroměř, tehdy jako občanské sdružení.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Strážci barokní pevnosti: dobrovolníci, kteří mění historii v přítomnost

Ochránci památek pevnosti Josefov – Ravelin No. XIV, z. s.

Fenomén barokní pevnosti přitahoval a přitahuje celou řadu nadšenců. Ne všichni jsou však ochotni a připraveni pro zachování tohoto unikátního komplexu obětovat velkou část svého volného času. Přesto se taková našli a první dobrovolnické skupiny s cílem záchrany pevnosti se začaly formovat už v 80. letech 20. století. Jedna taková skupina přátel se na konci roku 1989 rozhodla pomoci při obnově dochované části hradeb. Tato jednorázová akce pak přerostla v trvalý zájem a snahu o záchranu pevnosti a na svět přišel spolek dobrovolníků Ochránci památek pevnosti Josefov. Od roku 1994 jeho členové postupně obnovují jeden z obranných prvků – ravelin č. XIV a všechny zde se nacházející objekty. Areál má spolek pronajatý od města Jaroměř a veškeré práce na jeho opravě jsou prováděny dobrovolnický. Cílem snažení členů spolku je dosažení původního a autentického vzhledu areálu ravelinu dle dobových plánů získaných z Vojenského ústředního archivu. V roce 2014 spolek rozšířil své aktivity také na sousední bastion č. IX, který získal do svého vlastnictví.

Obnova ravelinu pevnost Josefov

Barokní pevnost Josefov byla vybudována v letech 1780-1787 nad soutokem Labe a Metuje v místech, kde se dříve nacházela obec Ples. Pevnost nazvaná podle císaře Josefa II. nikdy nebyla předmětem dobývání a v roce 1888 byla oficiálně zrušena. Do dnešní doby unikátně dochované opevnění je předmětem památkové ochrany. Jeho údržba je však vzhledem k jeho rozsahu velmi náročná. O to víc je třeba si vážit dobrovolníků, kteří této práci věnují svůj volný čas. Ochránci památek pevnosti Josefov své úsilí napřeli na obnovu jednoho z prvků josefovského opevnění, a to ravelinu. Slovo ravelin pochází z francouzského slova raven a jedná se o samostatnou trojúhelníkovou pevnůstku v hradebním příkopu, která mezi bastiony, kurtinami a krytou cestou tvoří tzv. střední obrannou linii. Ravelin v hradebním příkopě vyčníval před špičky sousedních bastionů a poskytoval jim tudíž palebné krytí. Ochránci památek pevnosti Josefov se mimo obnovu ravelinu č. XIV (a bastionu č. IX) intenzivně věnují také shromažďování informací o historii pevnosti a životu v ní. Mimo jiné začali rovněž pečovat o nevyužívanou městskou sýpku, v níž je nyní expozice historie vojenské lékařské péče a výstava plánové dokumentace pevnosti Josefov.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Architekt, který vrací život památkám: zachraňovat minulost, inspirovat budoucnost

Jan Slavík

Rodák z Nového Města nad Metují svůj osobní i profesní život spojil především s oblastí Broumovska, kam se v roce 1945 s rodiči přestěhoval a kde začal navštěvovat základní školu. Vzdělávání pak Jan Slavík ukončil na Stavební fakultě Vysokého učení technického v Brně s titulem inženýr architekt. Snad i genius loci míst, ve kterých strávil své dětství a mládí, ho inspiroval k tomu, že si během tohoto vysokoškolského studia zvolil specializaci ochrana památek, rekonstrukce a obnova historických měst. Po studiích se usadil v Jaroměři, kde začal vykonávat svou profesi architekta a projektanta. Svě první pracovní místo našel v projektovém středisku Průmyslu kožené galanterie Hradec Králové, pracoviště Jaroměř. Od roku 1991 začal Jan Slavík působit jako samostatný architekt. Zároveň poskytoval své služby také Královéhradeckému biskupství jako stavební technik pro vikariáty Náchod a Trutnov. Svě bohaté zkušenosti dále předával nejen svým vlastním dětem, ale také středoškolským a posléze i vysokoškolským studentům.

Celoživotní popularizace památkové péče

Přestože se ve své profesní dráze zpočátku potkával spíše se zakázkami podniků spotřebního průmyslu a projektoval tak především průmyslové stavby, ve svém volném čase se Jan Slavík vždy snažil věnovat problematice ochrany památek, jejichž stav mu rozhodně nebyl lhostejný. Jen díky jeho úsilí se podařilo zachránit chrám sv. Mikuláše v Jaroměři. Jan Slavík nejen získal dostatek finančních prostředků na jeho sanaci, ale také navrhl způsob statického zajištění této významné jaroměřské památky. Jako samostatně působící architekt a zároveň i jako vikariátní technik se zaměřil na záchranu především církevních památek, a to nejen kostelů, ale i drobných kaplí a kapliček či zvoníček. Zvláště je třeba zdůraznit jeho působení na Broumovsku, kde svou energii a své zkušenosti napřel do obnovy klášterního komplexu, který se opět vrátil do rukou řádu benediktinů. Díky úsilí Jana Slavíka se podařilo zařadit komplexní obnovu areálu do Programu záchranu architektonického dědictví v České republice. Neocenitelná je rovněž jeho zásluha o propagaci unikátní skupiny barokních kostelů v dané oblasti, kdy zároveň upozorňoval na neútesný stav těchto architektonicky významných staveb a nezbytnost jejich záchranu. Díky jeho úsilí v současné době získávají tyto stavby po malých krocích zpět svou bývalou krásu.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

2023

Slavnostní předávání ocenění se uskutečnilo 14. června 2023
v refektáři bývalého paulánského kláštera v Nové Pace.

Když láska k historii probudí zámek k životu: kde ostatní viděli ruinu, oni viděli domov

Záchrana a obnova střechy zámku Hoříněves

Zámek, který je nesporně nejen dominantou obce, ale i její nejvýznamnější památkou, se nachází v centru Hoříněvsi. Původně ho obklopoval také velký hospodářský dvůr. Ten se však dochoval pouze z části. Zámek stojí na místě původní středověké tvrze, která byla později renesančně upravena. Barokní přestavba zámku byla iniciována tehdejším majitelem panství Janem Šporkem, ale jeho současná podoba pochází až z 20. let 18. století. Na základě slohové analýzy je návrh přestavby připisován významnému architektu Janu Blažejí Santinimu. Na konci 18. století přešlo panství se zámekem do vlastnictví Habsburků a v druhé polovině 19. století zámek získal liberecký průmyslník baron Johann Liebig. Po něm následovali opět Habsburkové a v roce 1918 tudíž získal zámek stát. Jeho další využití pak bylo opravdu různorodé. Byly zde byty, ale i prodejna potravin. Po roce 1989 byl zámek privatizován, ale k novému životu se probouzí až díky Markétě Slaninové a jejímu manželovi. Vždyť také spolek, který na podporu svých aktivit založili, nese název „Zámek Hoříněves ožívá“.

Markéta Slaninová

„Je to něco neuvěřitelného. Zámek nebyl udržovaný a hledal svého – budu říkat – blázna, někoho nadšeného. Tak jsme se do něj zamilovali. Především já a mám hodného manžela, který mi to dovolil,“ uvedla paní Markéta Slaninová při přebírání ocenění. Jako milovníci historie začali s manželem již před časem uvažovat o tom, že si koupí nějaký neudržovaný objekt a budou ho společně opravovat. Původně si sice představovali něco menšího, ale zámek v Hoříněvsi je na první pohled okouzlil. Napoprvé, tedy v roce 2013, to nevyšlo, ale v roce 2018 se manželům podařilo zámek koupit. Úkol, který si na sebe vzali, však nebyl snadný. Zámek byl poměrně dlouho nevyužitý, a tedy neudržovaný. Paní Slaninová jeho stav shrnula takto: „Bylo to smutné podívání: na střeše věží rostly břízy, dírami ve střeše pršelo, takže trámy na půdě byly uhnílé a stropy na mnoha místech propadlé. Okna rozbitá a vylomená, nejen sklepení plné odpadků. Kde nebyly odpadky, tam bylo pusto a vyrabováno.“ Není divu, že první, do čeho se manželé pustili, byla obnova střechy.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Chlumecká historie v kameni: staletí historie, jeden kostel, nepřetržitá péče

Římskokatolická farnost – děkanství Chlumec nad Cidlinou

Bohatá historie chlumecké farnosti je úzce spojena s historií samotného města. Prvním připomínaným chlumeckým plebánem byl v polovině 14. století Unka, který směnil faru s farářem Albertem z Nechanic. V současnosti je farnost součástí diecéze Hradec Králové a na jejím území se nachází řada kostelů, z nichž mnohé jsou kulturními památkami. Dva z nich (děkanský kostel sv. Voršily a kostel Nejsvětější Trojice) najdeme přímo v Chlumci nad Cidlinou. S ohledem na své stáří a historickou a architektonickou hodnotu vyžadují všechny tyto stavby stálou a náročnou péči. Vzhledem k počtu praktikujících farníků nejsou podmínky pro zajištění této péče jednoduché a stávající správce farnosti se tak musí potýkat s řadou problémů a složitých situací. Přesto se mu, ve spolupráci s dalšími zúčastněnými subjekty, daří alespoň po malých krůčcích postupně obnovovat některé stavby. Pozornost je přitom zcela pochopitelně upřena především na nejvýznamnější stavbu v rámci farnosti, tedy na děkanský kostel sv. Voršily.

Obnova kostela sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou

Kostel sv. Voršily je ústředním bodem chlumeckého Klicperova náměstí. Umístěn je v jeho západní části a dokončená novostavba kostela se v roce 1543 stala novým farním (a později děkanským) kostelem namísto staršího středověkého kostelíka Nejsvětější Trojice. Kostel je postaven ve stylu pozdní gotiky, ale i nastupující renesance. Základem kostela je halové trojlodí, kostel má trojboce uzavřený presbytář a jeho severní portál nese renesanční ostění. Městská zvonice a hláska zakončená monumentální cibulovou střechou byla k západnímu průčelí kostela přistavěna o něco později, pravděpodobně na přelomu 16. a 17. století (první zmínka o hlásném je dochována z roku 1617). V 18. století byla v kostele zřízena hrobka majitelů chlumeckého panství hrabat Kinských. Obnova této výjimečné stavby probíhá po jednotlivých etapách. Ocenění získala Římskokatolická farnost za dokončení opravy poslední části fasády věže kostela.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Sloup, který vypráví příběh a spojuje generace

Restaurování sloupu se sochou Panny Marie v Pecce

Dnešní dominanta náměstí nahradila v roce 1720 starší dřevěnou sochu. Vrcholné barokní sochařské dílo vytvořil sochař František Petrš z Červené Doubravice. Vysoce kvalitní práce svědčí o tom, že její autor nabyl bohaté zkušenosti ve významné sochařské dílně bratří Pacáků. Dílo vytvořené ze světlého pískovce stojí v kamenné balustrádě. Štíhlý sloup s korintskou hlavicí je završen sochou Panny Marie. Pilíře balustrády jsou zdobeny sochami světců – sv. Jana Nepomuckého, sv. Josefa, sv. Barbory, sv. Floriána, sv. Václava, sv. Víta, sv. Šebestiána a sv. Kateřiny. Latinský nápis na podstavci obsahuje chronogram dokládající vznik díla a jména představitelů města a církve, kteří se o jeho vznik zasloužili. Obyvatelé městyse si již od počátku byli vědomi významu sochařského díla, což dokládají jeho četné opravy prováděné v minulosti. Městys Pecka nyní provedenou pečlivou obnovou navázal na odkaz předchozích generací a Panna Marie tak nadále může shlížet na dění v městyse a chránit jeho obyvatele.

městys Pecka

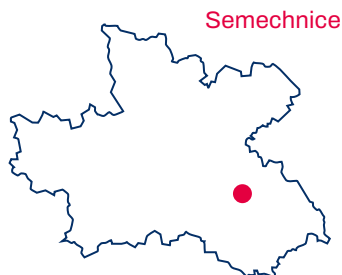
Městečko, respektive městys, Pecka se rozkládá ve zvlněné krajině poblíž rozvodí Javorky, Olešky a Borovnického potoka a Olešnice. Jeho vznik je spojen se stejnojmenným hradem. Původní středověká ves měla pravděpodobně okrouhlou návěs s kostelem uprostřed. Později se ves rozrostla a vzniklo tak malé podhradní městečko vymezené především na nevelké obdélné náměstí. To se stalo také jeho přirozeným centrem, kolem něhož postupně vyrostly nejvýznamnější stavby. Mimo toto centrum si zástavba městyse zachovala spíše venkovský charakter. Historická zástavba městyse je chráněna formou památkové zóny. Vedle dominantní stavby hradu se v Pecce nachází také celá řada dalších kulturních památek. Jednou z nich je sloup se sochou Panny Marie, který zdobí střed náměstí.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Budova s příběhem: od umění k péči

Obnova kaple Panny Marie Bolestné v Semechnicích

Vlastní stavba se sice nevyznačuje velkým stářím, neboť byla dokončena v roce 1892, ale pro obyvatele obce je památkou z nejcennějších. Dnešní dominantu obce totiž vznikla výhradně díky příspěvkům občanů. Iniciátorem sbírky na výstavbu kaple byl pan Rathouský z č. p. 90 a jmenovat je třeba rovněž paní Chmelíkovou z Podchlumí č. p. 10, která na kapli odkázala značnou část svého jmění. Poté, co byla v říjnu roku 1892 slavnostně vysvěcena, byla kaple nadále udržována a opravována obyvateli obce a z jejich finančních příspěvků. Zlom nastal v 90. letech 20. století, kdy se stavba kaple, vzhledem k bouřlivým dějinným událostem, ocitla stranou zájmu občanů. Na důkladnou obnovu si tak stavba musela počkat až do roku 2021. Jednoduchá stavba zakončená v průčelí pseudorenesančním volutovým štítem byla opravena včetně interiéru s oltářem Bolestné Panny Marie pod křížem a harmonií. Chloubě obce se tak vrátila její bývalá sláva a každoroční posvěcení, konané u kaple vždy první zářijový týden, dokazuje, že pevné spojení místních obyvatel s touto stavbou je opět obnoveno.

obec Semechnice

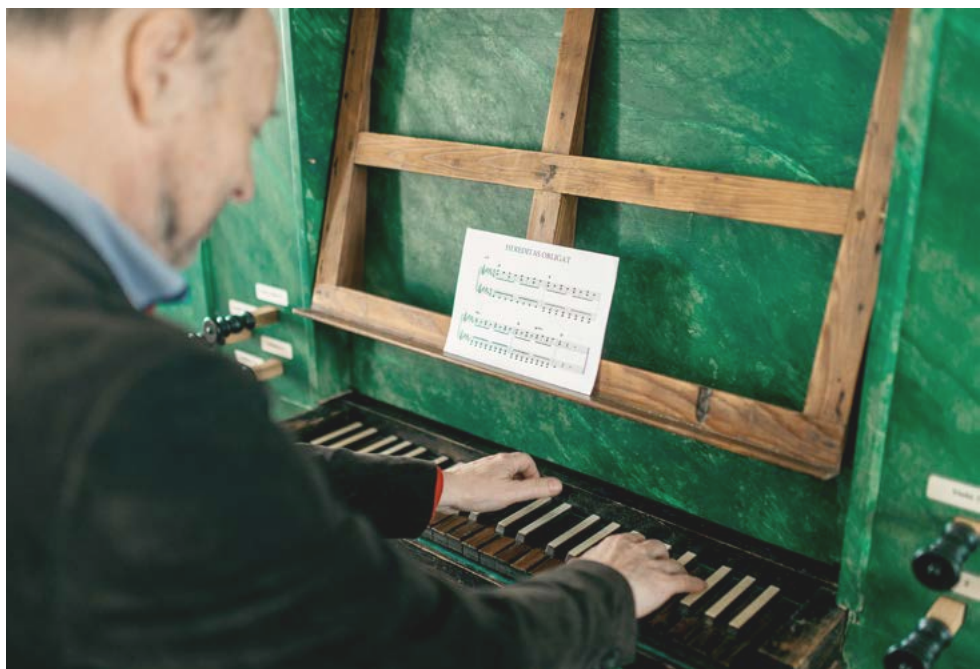
Území v podhůří Orlických hor bylo osídleno již od pradávna. Dokládají to mimo jiné i nálezy starých mohyl v lese u Semechnic. První zmínka o obci jako součásti opočenského panství pak pochází z druhé poloviny 14. století. Samostatnou obcí jsou Semechnice od roku 1848 a od roku 1960 patří do okresu Rychnov nad Kněžnou. Přestože jsou Semechnice obcí poměrně malou, komunita místních obyvatel je velmi aktivní a pravidelně se schází na řadě akcí. Navazují přitom na tradiční svátky a slavnosti, ale věnují se společně i sportu a dalším činnostem. Není jim lhostejná ani historie obce a příkladně se starají o všechny zdejší památky, k nimž nesporně patří i kaple Panny Marie Bolestné.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Když historie hraje: obnova varhan ve Staré Vodě

obec Stará Voda

Bohatá historie chlumecké farnosti je úzce spojena s historií samotného města. Prvním připomínaným chlumeckým plebánem byl v polovině 14. století Unka, který směnil faru s farářem Albertem z Nechanic. V současnosti je farnost součástí diecéze Hradec Králové a na jejím území se nachází řada kostelů, z nichž mnohé jsou kulturními památkami. Dva z nich (děkanský kostel sv. Voršily a kostel Nejsvětější Trojice) najdeme přímo v Chlumci nad Cidlinou. S ohledem na své stáří a historickou a architektonickou hodnotu vyžadují všechny tyto stavby stálou a náročnou péči. Vzhledem k počtu praktických farníků nejsou podmínky pro zajištění této péče jednoduché a stávající správce farnosti se tak musí potýkat s řadou problémů a složitých situací. Přesto se mu, ve spolupráci s dalšími zúčastněnými subjekty, daří alespoň po malých krůčcích postupně obnovovat některé stavby a pozornost je věnována i jejich interiérovému vybavení.

Římskokatolická farnost – děkanství Chlumeck nad Cidlinou

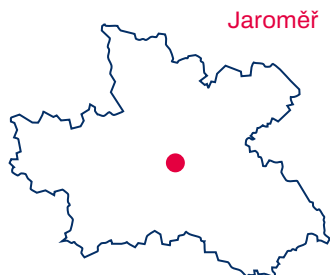
Poměrně jednoduchá jednolodní stavba obdélného půdorysu s pravoúhlým presbytářem je spjata s historií obce Stará Voda od počátku, neboť je poprvé zmiňována již na konci 14. století. Kostel, nacházející se na vyvýšeném místě na západním okraji návsi, byl upravován v 17. století a poté i ve století devatenáctém. Celkovou opravou prošel na počátku tohoto století. V jeho interiéru se ukrývají varhany postavené Ignácem Welzelem z Králík. Jednomanuálový mechanický zásuvkový nástroj umístěný do jedné klasicistní varhanní skříně se dochoval téměř v původním stavu, včetně vestavěného hracího stolu a vzduchové soustavy s ručním čerpáním vzduchu. Dochovala se i klaviatura s inverzními potahy, vyřezávaná pedálnice a varhanní lavice. V minulosti byly varhany dvakrát opravovány (1862 a 1923). V posledních desetiletích byl však nástroj v havarijním stavu a prakticky se nepoužíval. Díky iniciativě chlumecké farnosti proběhla v letech 2021 až 2022 jeho celková oprava a konzervace. Práce provedl restaurátor Ivan Červenka se syny Jiřím a Pavlem a opravené varhany tak opět mohou být využívány, a to nejen v rámci bohoslužeb, které se v kostele sv. Václava pravidelně konají.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Architekt, který vrací život památkám: zachraňovat minulost, inspirovat budoucnost

Celoživotní projekční a popularizační činnost v oblasti památkové péče

Přestože se ve své profesní dráze zpočátku potkával spíše se zakázkami podniků spotřebního průmyslu a projektoval tak především průmyslové stavby, ve svém volném čase se Jan Slavík snažil věnovat problematice ochrany památek, jejichž stav mu rozhodně nebyl lhostejný. Jen díky jeho úsilí se podařilo zachránit chrám sv. Mikuláše v Jaroměři. Jan Slavík nejen získal dostatek finančních prostředků na jeho sanaci, ale také navrhl způsob statického zajištění této významné jaro-měřské památky. Jako samostatně působící architekt a zároveň i jako vikariátní technik se zaměřil na záchranu především církevních památek, a to nejen kostelů, ale i drobných kaplí a kapliček či zvoníček. Mimo to se pan Jan Slavík podílel na zpracování Programů regenerace některých historických měst v kraji a dlouhodobě spolupracoval s Muzeem Boženy Němcové a Textilním muzeem v České Skalici, kde připravoval projekty na obnovu jednotlivých budov a areálu muzea. Při své práci vždy úzce spolupracoval s pracovníky státní památkové péče. Jan Slavík se také celý svůj život neúnavně věnuje propagaci významu našeho kulturního dědictví mezi širokou veřejností, což dosvědčuje jeho bohatá publikační činnost.

Jan Slavík

Rodák z Nového Města nad Metují svůj osobní i profesní život spojil především s oblastí Broumovska, kam se v roce 1945 s rodiči přestěhoval a kde začal navštěvovat základní školu. Vzdělávání pak Jan Slavík ukončil na Stavební fakultě Vysokého učení technického v Brně s titulem inženýr architekt. Snad i genius loci míst, ve kterých strávil své dětství a mládí ho inspiroval k tomu, že si během tohoto vysokoškolského studia zvolil specializaci ochrana památek, rekonstrukce a obnova historických měst. Po studiích se usadil v Jaroměři, kde začal vykonávat svou profesi architekta a projektanta. Svě první pracovní místo našel v projektovém středisku Průmyslu kožené galanterie Hradec Králové, pracoviště Jaroměř. Od roku 1991 začal Jan Slavík působit jako samostatný architekt. Zároveň poskytoval své služby také Královéhradeckému biskupství jako stavební technik pro vikariáty Náchod a Trutnov. Svě bohaté zkušenosti dále předával nejen svým vlastním dětem, ale také středoškolským a posléze i vysokoškolským studentům.

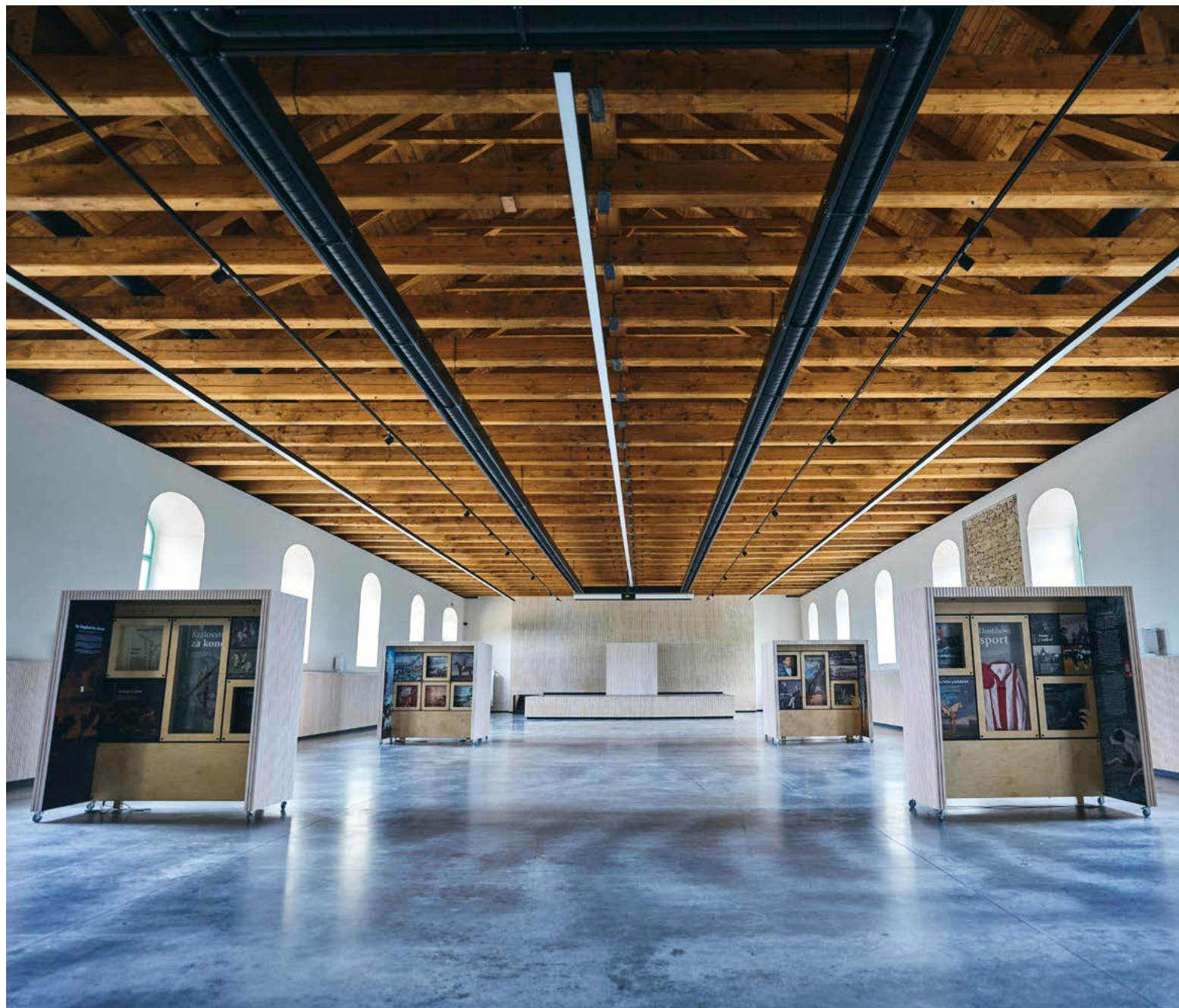
Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

2024

Předávání ocenění se uskutečnilo 13. června 2024
v prostorách Kolowratského zámku v Rychnově nad Kněžnou.

Santiniho Karlova koruna: síla rodu, krása památek, duch české země

Chlumec
nad Cidlinou

Obnova jízďárny, konírny, kočárovny a lovčího domu v areálu zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou

Zámek v Chlumci nad Cidlinou je ikonickou stavbou, která na první pohled upoutá svým architektonický ztvárněním. K práci nad projektem reprezentativní novostavby v dominantní poloze nad městem přizval tehdejší vlastník panství František Ferdinand Kinský významného architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Ten zde zúročil své bohaté zkušenosti a vznikla tak dokonalá centrální kompozice, kdy ke středovému válci o dvou patrech jsou připojena tři jednopatrová křídla čtvercového půdorysu. Po dokončení prací na zámek zavítal i císař Karel VI. a na počest této návštěvy byla novostavba nazvána Karlovou Korunou. Vedle vlastního zámku bylo vybudováno i odpovídající zázemí. Barokní areál zahrnuje také budovu jízďárny, konírny, kočárovny a domek u červené brány (bývalý Lovčí dům). Náročná oprava těchto v druhé polovině 20. století spíše opomíjených budov trvala tři roky a byla spolufinancována Evropskou unií. Snahou majitelů bylo zachovat původní účel budov a mimo jiné obnovením spojení rodu Kinských a chovu koní vzdát poctu Oktaviánu Kinskému, který stál u zrodu Velké Pardubické. Nově obnovené prostory si mohou návštěvníci zámku prohlédnout v rámci speciálního prohlídkového okruhu, případně se do jejich interiéru podívat během některé z mnoha akcí, které se zde pořádají.

Kinský dal Borgo, a. s.

„Bůh, čest, vlast. Slova památného hesla rodu Kinských rezonují s jeho pokračovateli stejně mocně jako kdysi. Kinský dal Borgo, a. s., je společností s dlouholetou tradicí, která ctí dary přírody stejně jako odkaz svých předků.“ Tolik citace z internetových stránek společnosti, která navazuje na dlouholetou historii rodu, jehož první doložitelný předek se objevuje v záznamech v roce 1276. Zakladatelem chlumecké větve rodu byl František Ferdinand Kinský (1678–1741). Jako nejvyšší český dvorský kancléř Království českého, dvorský hofmistr a nositel Řádu zlatého rouna potřeboval dostatečně reprezentativní sídlo a stal se tak iniciátorem výstavby nového zámku na návrší nad městem Chlumec nad Cidlinou. Jeho potomci pak pokračovali v dalším rozšiřování a zvelebování areálu zámku i celého panství. Zároveň nikdy nezapomínali na své české kořeny, a to ani v těžkých dobách protektorátu. Po roce 1948 odchází tehdejší vlastník zámku Zdenko Radslav Kinský s rodinou do italského exilu. Rodový majetek byl jeho potomkům navrácen v roce 1992. Cílem společnosti Kinský dal Borgo je navázat na rodový odkaz pevně spojený s českou zemí. K tomu patří i péče o kulturní památky – zámek Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou a hrad Kost v Českém ráji.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Gočárova elegance: obchodní dům nejen jako historický exponát

město Jaroměř

Město Jaroměř vzniklo na strategicky významné ostrožně při soutoku Labe a Úpy a jeho existence je spolehlivě doložena již na konci 13. století, kdy se zde nacházel rovněž královský hrad situovaný v krčku ostrožny. Stísněné podmínky ostrožny přispěly k vytvoření unikátního urbanistického útvaru, který zůstal zachován do současnosti. Podsíňové domy, které byly původně přistavěny zadní stranou k hradbě, jsou v jádru gotické a renesanční, avšak prošly pozdějšími úpravami v období baroka a v obdobích následujících. Z dvorní strany si jednotlivé domy zachovaly pavlače a některé i bedněné štíty. Zástavba centrální části města tak představuje vzácně jednotný soubor, vrcholící dominantou kostela sv. Mikuláše při východním okraji náměstí, a je z tohoto důvodu chráněna formou památkové zóny. Město, které patřilo mezi věnná města českých královen, se však rozvíjelo i v obdobích následujících a stalo se významným průmyslovým centrem. Vedle průmyslových staveb zde vznikly také vilové čtvrti, nové školní budovy, budovy veřejných institucí a na svou dobu jedinečný obchodní dům.

Obnova Městského muzea v Jaroměři

Budova bývalého obchodního domu A. Wenke a synové je výjimečným architektonickým počinem, jehož význam překračuje hranice města. Iniciátorem stavby byl obchodník a podnikatel Josef Wenke, který si pro svůj cíl, tedy vystavět moderní a účelně uspořádaný obchodní dům, vybral tehdy začínajícího architekta Josefa Gočára. Stavba byla slavnostně otevřena v roce 1911. Nově otevřený podnik prosperoval, avšak nepřežil následky hospodářské krize. Po druhé světové válce budovu získalo město Jaroměř a byla, spolu se sousedním domem č. p. 91, upravena pro potřeby městského muzea. Tomuto účelu slouží obě stavby do současnosti. Budova poutající pozornost především svým uličním průčelím tvořeným předsazenou ocelovou konstrukcí zavěšenou na krakorcích a opatřenou prosklením prošla první rozsáhlejší rekonstrukcí v 80. letech 20. století. Ve 20. letech tohoto století bylo přistoupeno k nové obnově, která zahrnovala jak Gočárovu novostavbu, tak i historizující sousední dům. Autorem projektu obnovy byl architekt David Vávra. Cílem bylo představit návštěvníkům muzea budovu tak, jak mohla vypadat v době, kdy zde byl v roce 1911 otevřen moderní obchodní dům, tedy vytvořit výstavní exponát i ze stavby samotné.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Dientzenhoferovo barokní dědictví, které žije dál

Obnova areálu kostela sv. Prokopa

Podnět ke stavbě kostela vzešel od opata broumovského kláštera benediktinů Otmara Zinkeho a základní kámen kostela v Bezděkově byl posvěcen roku 1724. Stavbu podle projektu Kiliana Ignáce Dientzenhofera prováděl místní zednický mistr z nedaleké Police nad Metují a slavnostní vysvěcení dokončeného kostela se uskutečnilo za účasti opata Otmara Zinkeho 14. srpna roku 1729. Kostel je orientovanou centrálou na půdorysu osmiúhelníku a jeho bohatě zdobené trojosé západní hlavní průčelí je zdůrazněno dvojicí nízkých věží s cibulovými báními, které jsou přímo spojeny s trojúhelníkovým štítem. Kostel sv. Prokopa je považován za jednoznačně nejkrásnější a nejlépe dochovanou barokní památku na Policku. Jako dominanta obce se uplatňuje v dálkových pohledech. Obnova jeho vnějšího pláště a kamenné zdi přilehlého hřbitova probíhala s podporou dotačního programu MAS Stolové hory a navázala na předchozí etapy opravy této významné stavby. Realizací obnovy navázala obec na úsilí předchozích generací jejích obyvatel, které se zasloužily o duchovní rozkvět a rozvoj obce.

obec Bezděkov nad Metují

Obec nacházející se severovýchodně od Hronova na náhorní plošině nad řekou Metují byla založena ve 13. století v rámci kolonizace území Břevnovským klášterem. Rovněž další historie obce úzce souvisí s řádem benediktinů a především s jejich centrem v dané oblasti, tedy klášterem v Broumově. Z tohoto centra také vzešel impuls k výstavbě největší a nejvýznamnější dominanty obce – kostela sv. Prokopa. Kostel však rozhodně není jedinou zajímavou stavbou v obci. Za pozornost stojí i dochované původní roubené chalupy a hospodářské usedlosti s charakteristickými rysy lidových staveb tohoto regionu či budova fary. Těchto hodnot si je obec vědoma a nová výstavba citlivě navazuje na zástavbu původní. Obec Bezděkov si váží odkazu minulosti, což dosvědčují projekty zaměřené na obnovu památek v obci. Odkaz předaný předchozími generacemi se obec dále snaží rozvíjet a navazovat na něho systematickým a koncepčně vedeným rozvojem, který se opírá o aktivní zapojení obyvatel napříč generacemi.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Kamenné stopy minulosti: náhrobky vyprávějící svůj příběh

Chlumec
nad Cidlinou

Římskokatolická farnost – děkanství Chlumec nad Cidlinou

Bohatá historie chlumecké farnosti je úzce spojena s historií samotného města. Prvním připomínaným chlumeckým plebánem byl v polovině 14. století Unka, který směnil faru s farářem Albertem z Nechanic. V současnosti je farnost součástí diecéze Hradec Králové a na jejím území se nachází řada kostelů, z nichž mnohé jsou kulturními památkami. Dva z nich (děkanský kostel sv. Voršily a kostel Nejsvětější Trojice) najdeme přímo v Chlumci nad Cidlinou. S ohledem na své stáří a historickou a architektonickou hodnotu vyžadují všechny tyto stavby stálou a náročnou péči. Vzhledem k počtu praktikujících farníků nejsou podmínky pro zajištění této péče jednoduché a stávající správce farnosti se tak musí potýkat s řadou problémů a složitých situací. Přesto se mu, ve spolupráci s dalšími zúčastněnými subjekty, daří alespoň po malých krůčcích postupně obnovovat některé stavby. Pozornost je přitom zcela pochopitelně upřena především na nejvýznamnější stavbu v rámci farnosti, tedy na děkanský kostel sv. Voršily.

Restaurování renesančních kamenných náhrobků v kostele sv. Voršily v Chlumci nad Cidlinou

Kostel sv. Voršily je ústředním bodem chlumeckého Klicperova náměstí. Umístěn je v jeho západní části a dokončená novostavba kostela se v roce 1543 stala novým farním (a později děkanským) kostelem namísto staršího středověkého kostelíka Nejsvětější Trojice. Do obvodového zdiva presbytáře (a na severní opěrák a jižní přístavek presbytáře) bylo v roce 1836 vloženo celkem osm renesančních náhrobků, dříve umístěných v kryptě pod kostelem. Umístění těchto cenných dokladů umění kameníků a sochařů dané doby na nechráněných místech a následná zanedbaná péče způsobily jejich poškození. Díky iniciativě farnosti, a především jejího duchovního správce Arnošta Vidourka, byly tyto silně poškozené náhrobky odborně restaurovány akademickou sochařkou a restaurátorkou Kateřinou Čihákovou Myškovou. Obnovené náhrobky jsou nyní bezpečně umístěny v chráněné expozici v podvěží kostela sv. Voršily.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Z pískovce k životu: obnova sousoší sv. Mikuláše

obec Úbislavice

První písemná zmínka o obci rozkládající se v údolí potoka Ořešky pochází z počátku druhé poloviny 14. století. V devatenáctém století byla obec osídlena vedle českých i německými osadníky. V krátké době však došlo k počestění německých rodin a na počátku 20. století se Úbislavice staly již obcí ryze českou. Nejvýznamnějším místním rodákem je český bohemista profesor Jan Gebauer, který se společně s historikem Jaroslavem Golem a T. G. Masarykem zapojil do bojů týkajících se pravosti Rukopisů královédvorského a zelenohorského. Obec se v současnosti skládá z částí Úbislavice, Chloumek, Zboží, Stav, Štěpanice a Česká Proseč. Z historie obce sice není k dispozici mnoho písemných pramenů, ale o to více je dochováno pramenů hmotných. Svědectvím její bohaté minulosti a připomínkou mnoha generací jejích obyvatel jsou nejen roubené stavby, ale také barokní kostel Narození Panny Marie a množství soch a křížů rozesetých po celém území obce.

Restaurování sochy sv. Mikuláše

Při cestě z Úbislavic přes Českou Proseč do Nové Paky stojí v blízkosti rybníka Mikuláš barokní sousoší sv. Mikuláše s andílkem. Dílo neznámého umělce z období pozdního baroka je vytvořeno z červeného pískovce a dle datace na dřívku bylo dokončeno v roce 1794. Cenná socha byla poškozena povětrnostními vlivy a rovněž nevhodnými opravami provedenými v minulosti. Nynější obnova vycházela proto z důkladného restaurátorského průzkumu. V průběhu prací, které realizovali studenti ateliéru Restaurování sochy z AVU v Praze pod odborným vedením akademického sochaře a restaurátora Jana Kracíka, byly odstraněny všechny nepůvodní vysprávky. Dále byla provedena konsolidace kamene, tmelení a plastická a barevná retuš. Doplněny byly chybějící atributy světce. Dochované množství fragmentů původní povrchové úpravy umožnilo také citlivou rekonstrukci této barevnosti formou plošné lazurní retuše.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Dědictví Suchardů: fasádní umění ve stínu Krkonoš

Restaurování sgrafitové fasády Dílny u Suchardova domu v Nové Pace

Západně od náměstí T. G. Masaryka se nacházejí dvě stavby, které především díky výzdobě svých fasád v žádném případě neuniknou pozornosti návštěvníků města. Oba domy jsou připomínkou významného novopackého uměleckého rodu Suchardů, jehož členové navázali na bohaté uměleckořemeslné tradice města. Vlastní obytný dům i sousední dílna byly vystavěny na konci 19. století a jsou výjimečnými doklady architektury české neorenesance. Koncepti obou staveb zpracoval přítel Antonína Suchardy mladšího, architekt Otakar Wolf. V případě dílny byl tento původní projekt později upraven Antonínem Cechnerem. Budova s mansardovou střechou s věžičkou se do ulice obrací štítem s volutovými křídly. Stejně jako obytný dům je i dílna bohatě zdobena sgrafity, které jsou dílem členů Suchardovy rodiny. V současné době jsou oba domy ve vlastnictví města Nová Paka a je v nich umístěno městské muzeum se zázemím. Město se systematicky věnuje postupné obnově obou domů. V této etapě přistoupilo k restaurování sgrafit na budově dílny. Přestože byla sgrafita, zvláště ve spodní části budovy, ve velice špatném stavu, podařilo se práce provést ve výborné kvalitě.

město Nová Paka

Město ležící v podhůří Krkonoš patří k významným turistickým cílům. Lákadlem nejsou jen přírodní krásy, ale také bohatá historie a kulturní dědictví, které zde zanechaly předchozí generace jeho obyvatel. Vždyť první zmínka o městě, tehdy nazývaném Jungpaka (tedy Paka Mladá), pochází již z roku 1357. Poměrně dlouhou dobu byly pak osudy města spojeny s hradem Kumburk, k jehož panství Nová Paka náležela. Významnou etapu v rozvoji města přinesla nesporně na počátku 18. století výstavba paulánského kláštera s kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Nová Paka se stala důležitým poutním místem a prestiž města obývaného do té doby převážně tkalci výrazně vzrostla. Přítomnost kláštera dala také prvotní impuls k rozvoji uměleckých řemesel ve městě a vzniku celé řady výtvarných děl a architektonicky zajímavých staveb. Město Nová Paka si odkazu svých předchůdců patřičně váží a dlouhodobě a systematicky se věnuje obnově památek nacházejících se na jeho území. Cílem tohoto snažení je dát těmto výtvarným dílům a stavbám nový život a učinit je nedílnou součástí bohatého kulturního dění ve městě.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Vodárenský veterán: od nefunkční jímky k architektonickému pokladu

Obnova historického vodojemu ve Svobodě nad Úpou

Na první pohled nenápadná stavba byla postavena v letech 1915 až 1917 severně od centra Svobody nad Úpou při silnici vedoucí k Hornímu Maršovu, v katastru Maršov II. Jedná se o přerušovací komoru malého vodního díla sloužící ke snižování tlaku ve vodovodním potrubí rýchorského gravitačního přivaděče pitné vody do Trutnova. Je provedena jako dvoukomorová betonová podzemní jímka o objemu 20 000 litrů s betonovým nadzemním portálem s plechovými dveřmi, který tvoří vchod do vodovodní přerušovací jímky. Voda protékala litinovým potrubím a svou pouť končila ve vodojemu pod Janským vrchem v trutnovském lesoparku. V době, kdy přerušovací stanici pan Kopecký koupil, byla již mimo provoz přibližně 40 let. Kompletní obnova stavby vycházela z původních plánů a dobových fotografií, které si pan Kopecký vyhledal. Vlastní realizaci pak tento nadšenec prováděl rovněž převážně svépomocí, pouze k náročnějším pracím, jakou byla například obnova secesního průčelí s věžičkami, si přizval odborníky.

Jaroslav Kopecký

Rodák ze Svobody nad Úpou žije nyní v Mladých Bukách. Více než třicet let pracoval ve společnosti Vodovody a kanalizace Trutnov, konkrétně v provozovně ve Svobodě nad Úpou. Zchátralý objekt vodárny, respektive přerušovací komory malého vodního díla, tak pan Kopecký dobře znal. Poté, co odešel do penze, se začal zabývat myšlenkou na jeho záchranu. Přes špatný stav ho totiž objekt upoutal svým architektonickým řešením, u dnešních staveb tohoto typu naprosto neobvyklým. Když se tedy naskytla vhodná příležitost, neváhal a stavbu koupil. Jak sám uvedl: „Někdo sbírá auta, koupí si veterána a opravuje ho. Já si pořídil starou vodárnu, kterou dávám dohromady, aby to tu vypadalo hezky. Kdyby to byla holá kostka, jak se staví vodárny dnes, nechtěl bych ji ani zadarmo.“

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Mariánské sousoší: když se paměť města vrací na náměstí

město Vysoké Veselí

Město se nachází v Podlíní, tedy v oblasti s prastarou sídelní tradicí. Jako poddanské městečko je zmiňováno již ve 13. století, kdy bylo jedním ze středisek panství pánů z Vartemberka. Ztráta statutu města po roce 1948 přinesla Vysokému Veselí stagnaci, která se neblaze podepsala rovněž na stavu jeho zástavby. Jednotlivé objekty byly necitlivě modernizovány, a to včetně zámku (původně středověké tvrze), který byl adaptován na školní budovu. Bohatou historii sídla tak připomíná v současnosti pouze několik staveb. O to cennější je nyní snaha města navrátit dochovaným památkám jejich bývalou krásu. Z dochovaných městských památek nelze opomenout patrový renesanční dům č. p. 26 na náměstí. Dům je opatřen kamennou deskou nad portálem s nápisem obsahujícím mimo jiné i datum jeho výstavby, rok 1586. K dalším významným stavbám nesporně patří barokní kostel zasvěcený sv. Mikuláši Toletínskému. Opomenout však nelze ani dochovaná sochařská díla dotvářející veřejný prostor ve městě.

Oprava mariánského sousoší ve Vysokém Veselí

Centrem města Vysoké Veselí je dnešní Mírové náměstí. V jeho středu byla v roce 1808 vztyčena socha Panny Marie. V roce 1869 byla socha přemístěna, aby vytvořila místo pro nové mariánské sousoší. Pseudogotická architektura sousoší sestávala z ústředního sloupu zakončeného sochou Panny Marie s hlavou rámovanou svatozáří. Po stranách sloupu byly rozmístěny na nižších podstavcích sochy českých světců – sv. Cyrila, sv. Metoděje, sv. Vojtěcha a sv. Prokopa. Při úpravách náměstí v 50. letech 20. století bylo sousoší rozebráno a odstraněno. Naštěstí nebylo zničeno a v roce 1977 bylo z iniciativy místního duchovního instalováno u kostela sv. Mikuláše Toletínského. Jeho stav však nebyl dobrý. Díky iniciativě města Vysoké Veselí se podařilo sousoší odborně restaurovat a poté navrátit na jeho původní místo na Mírovém náměstí. Město vše provedlo vlastními silami s podporou společnosti Volanická zemědělská a. s.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Obec s péčí o minulost: když respekt k místu určuje podobu obnovy

Obnova sakrální sochy, hřbitova a hřbitovní zdi v Bezděkově nad Metují

Nepřehlédnutelnou dominantou obce Bezděkov nad Metují je nesporně kostel sv. Prokopa. Barokní stavba vztyčená díky opatu broumovského kláštera Otmaru Zinkemu. Stavba podle projektu Kiliana Ignáce Dientzenhofera byla slavnostně vysvěcena v roce 1729. Ke kostelu přiléhá hřbitov, jehož starší část je vymezena ohradní zdí z kamenných pískovcových kvádrů prolomenou dvoukřídlou kovanou bránou. Areál kostela dotvářejí sochařská díla – socha ukřižování se sv. Václavem a sv. Vojtěchem z roku 1809 a socha bolestné Panny Marie z roku 1826. Ačkoliv nejsou tyto dotvářející části evidovány jako kulturní památky, je si obec Bezděkov vědoma jejich podílu na hodnotách vlastní stavby kostela. Rozhodla se proto přistoupit k jejich obnově, a to způsobem, který odpovídá významu tohoto výjimečného místa.

obec Bezděkov nad Metují

Obec nacházející se severovýchodně od Hronova na náhorní plošině nad řekou Metují byla založena ve 13. století v rámci kolonizace území Břevnovským klášterem. Rovněž další historie obce úzce souvisí s řádem benediktinů a především s jejich centrem v dané oblasti, tedy klášterem v Broumově. Z tohoto centra také vzešel impuls k výstavbě největší a nejvýznamnější dominanty obce – kostela sv. Prokopa. Kostel však rozhodně není jedinou zajímavou stavbou v obci. Za pozornost stojí i dochované původní roubené chalupy a hospodářské usedlosti s charakteristickými rysy lidových staveb tohoto regionu či budova fary. Těchto hodnot si je obec vědoma a nová výstavba citlivě navazuje na zástavbu původní. Obec Bezděkov si váží odkazu minulosti, což dosvědčují projekty zaměřené na obnovu památek v obci. Odkaz předaný předchozími generacemi se obec dále snaží rozvíjet a navazovat na něho systematickým a koncepčně vedeným rozvojem, který se opírá o aktivní zapojení obyvatel napříč generacemi.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Učitel historie a strážce paměti východních Čech

Dlouhodobé předsednictví Společnosti ochránců památek ve východních Čechách, popularizace a publikační činnost

Nadšenému historikovi se podařilo dát dohromady skupinu podobně naladěných lidí, kteří byli ochotni věnovat svůj volný čas propagaci a záchraně památek na území kraje. V roce 1990 tak vznikla Společnost ochránců památek ve východních Čechách, tehdy jako občanské sdružení. Za cíl si stanovili aktivně pomoci při obnově památkového fondu, ale i osvětově působit a vysvětlovat široké veřejnosti význam těchto staveb a nezbytnost jejich zachování pro další generace. Jiří Němeček se neomezoval pouze na činnost v rámci spolku, ale snažil se jako středoškolský pedagog vychovávat k úctě k dědictví předků své studenty, z nichž některé získal i pro práci ve Společnosti. Vedle toho nelze opomenout jeho činnost přednáškovou a publikační. Jiří Němeček byl také členem mnoha komisí a výborů věnujících se kultuře a památkové péči v Hradci Králové. Jeho profesní, ale i osobní život, byl naplněn snahou o záchranu památek a jejich propagací mezi širokou veřejností.

Jiří Němeček

Rodák ze Skutče spojil svoji životní i profesní dráhu s Hradcem Králové. Po studiu na Karlově univerzitě v Praze působil jako středoškolský pedagog. Po listopadu 1989 se výrazně zapojil do veřejného života. Působil v zastupitelstvu města a podílel se na vzniku Biskupského gymnázia Bohuslava Balbína. Sedm let byl rovněž ředitelem této školy. Zájem o historii a skutečnost, že mu nebyl lhostejný stav památek v kraji, ho přivedl v roce 1990 k založení Společnosti ochránců památek ve východních Čechách. V roce 2003 obdržel Jiří Němeček za zásluhy v oblasti školství, kultury a veřejného života Řád sv. Silvestra. Ocenění tímto církevním vyznamenáním navrhuje vždy diecézní biskup, v tomto případě byl navrhovatelem tehdejší královéhradecký biskup Dominik Duka. V roce 2013 byl Jiří Němeček oceněn také výroční cenou města Hradec Králové Primus inter pares.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Loreta jako životní poslání: když se víra, historie a pokora potkají v jednom člověku

Helena Krátká

Paní Helena Krátká je nejen chlumeckou patriotkou, ale i dobrou znalkyní historie města. Zájem o historii se promítl i do jejího osobního života, neboť spolu s manželem obývá domek, který je součástí zámeckého areálu v Chlumci nad Cidlinou. Důležitou roli v jejím životě hraje i víra v Boha, což ji přivedlo i k zájmu o historii církevních objektů ve městě a v návaznosti na to i k objektu, s nímž spojila svůj život profesní, tedy k chlumecké Loretě. Vedle historie si tak prohlubovala své vzdělání i v oblasti náboženské výchovy. K studiu, které zajišťuje Diecézní teologický institut Biskupství královéhradeckého, mimo jiné uvedla: „Posouval se také můj vztah k Bohu, inspirací pro mě bylo setkání a diskutování se zajímavými osobnostmi. Dnes mohu v praxi nabídnout školám např. prezentaci o poselství Vánoc a Velikonoc.“

Popularizace Městského muzea Loreta v Chlumci nad Cidlinou

Budova Lorety vznikla v roce 1717 jako první součást záměru tehdejšího vlastníka panství Václava Norberta Oktaviána Kinského založit v Chlumci piaristickou kolej pro výuku mládeže v duchu katolictví. Přesměrování stavebního úsilí na stavbu zámku však zapříčinilo zastavení prací na stavbě koleje a realizována tak zůstala pouze kaplanka s věží, a to zřejmě podle projektu Františka Maxmiliána Kaňky. Přistavěny k ní byly ambity tvořící čtvercové uzavřené nádvoří, uprostřed něhož vyrostla Santa Casa, a Chlumeck byl tak obohacen o mariánské poutní místo. V rámci josefínských reforem bylo poutní místo zrušeno a stavba, která byla od roku 1925 v majetku města, sloužila různým účelům a časem chátrala. Postupně se ale začaly objevovat snahy ji obnovit a následně využít pro muzejní účely, což se nakonec podařilo. Paní Helena Krátká byla u zrodu muzea od samého počátku a byla a je jeho dobrou duší a hybatelkou a iniciátorkou nejrůznějších aktivit s muzeem a historií města souvisejících.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Když péče o kostel znamená péči o obec: jedna žena, jeden kostel, jedna komunita

Kateřina Kačírková Hermanová

Přestože má velice náročné povolání, našla si paní Kateřina Kačírková Hermanová čas, aby se věnovala nejvýznamnější památce obce Lukavice. Paní Kačírková Hermanová není jen členkou pastorační rady farnosti, ale je i oddanou kostelnicí, která zajišťuje úklid kostela, aby se v něm mohly konat pravidelné mše a také koncerty a další kulturní události. Protože jí stav kostela nebyl lhostejný, pustila se i do práce na přípravě obnovy kostela a v návaznosti na to i do hledání finančních prostředků potřebných pro tuto obnovu. Pravidelně také informuje o dění v kostele obyvatele obce i širokou veřejnost. Kostel Nanebevzetí Panny Marie se stal pro paní Kačírkovou Hermanovou skutečně srdeční záležitostí a s její pomocí znovu ožívá jako nedílná součást obce a aktivit místní komunity obyvatel.

Obnova kostela Nanebevzetí Panny Marie v Lukavici

První zmínky o kostele v Lukavici pocházejí z počátku 14. století. Nynější kostel, nacházející se ve střední části obce, je pozdně barokní z roku 1783 a postaven byl pravděpodobně podle projektu rychnovského panského architekta Františka Kremera. Interiér kostela je rokokový a empírový. Jeho nedílnou součástí představují varhany z dílny Jiřího Španěla z Rokytnice v Orlických horách. Významná dominanta obce začala po druhé světové válce postupně chátrat a teprve díky iniciativě místních obyvatel, a především paní Kateřiny Kačírkové Hermanové, bylo přistoupeno k jeho postupné obnově, která začala v roce 2013 opravou oken a nadále pokračuje. Pozornost je věnována rovněž již zmíněným varhanám. Finance na obnovu jsou získávány sbírkami od občanů obce a přátel kostela a dále z dotačních programů Ministerstva kultury ČR a Královéhradeckého kraje.

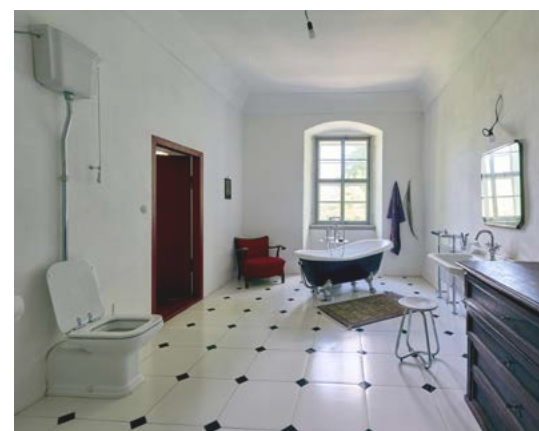
Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

2025

Ocenění památkové péče bylo slavnostně předáno 19. června 2025
v prostředí barokního zámku Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou.

Z Paříže do Martínekovic: fara, kde historie žije pro současnost

Anna a Adam Smékalovi

Životní cesty biologa a ekologa a komparatistky se protuly v Paříži, ale jejich osudem se stalo Broumovsko a konkrétně fara v Martínkovicích. Budovu, včetně příslušného hospodářského zázemí, koupili manželé v roce 2021 a s odvahou se pustili do rozsáhlé rekonstrukce. Ta se v první řadě soustředila na vlastní obytnou budovu celého areálu a probíhala převážně vlastními silami. Adam Smékal zde zúročil své zkušenosti se stavitelstvím z přírodních materiálů - a i díky tomu neměli manželé problém s nalezením společné řeči s památkáři. V letech 2022–2024 proběhla kompletní rekonstrukce interiérů fary, včetně restaurování nástěnné olejomalby Břevnovského kláštera nalezené nad jedněmi z interiérových dveří. Cílem rekonstrukce, který se oběma manželům daří postupně naplňovat, bylo od počátku nejen získat zcela výjimečné místo k bydlení, ale, a to především, sdílení této výjimečnosti v rámci komunity formou nejrůznějších setkávání a aktivit. Pod hlavičkou zapsaného spolku Hoprich (název zvolili manželé podle kopce, kde se fara nachází) pořádají celou řadu workshopů a různých kulturních a komunitních událostí s důrazem na mezioborovou, nadregionální a přeshraniční spolupráci.

Fara v Martínkovicích

Obec Martínkovice je poprvé doložena v první polovině 14. století jako místo osídlené německými kolonisty ve správě broumovského benediktinského kláštera. Areál kostela P. Marie, sv. Jiří a sv. Martina, včetně fary č. p. 1 a s ní souvisejících hospodářských budov a ohrazení dvora, se nachází v dominantní pozici na v současné době zalesněném návrší Chmelnice (Hoprich) nad soutokem Martínkovického potoka a říčky Stěnavy při severovýchodním okraji obce. Kostel P. Marie, sv. Jiří a sv. Martina je poprvé uváděn roku 1384 jako farní. Již u tohoto kostela je doložen rovněž objekt plebánie. Uvádí se, že přibližně ve stejné době, kdy byl kostel nahrazen barokní novostavbou podle projektu Martina Allia, tedy kolem roku 1690, byla vystavěna i nová budova fary, pravděpodobně rovněž podle projektu výše zmíněného významného architekta. Nicméně architektonické detaily řadí stávající budovu fary spíše do doby pozdější, respektive do závěru 18. či do 1. třetiny 19. století. Následná přestavba budovy realizovaná v roce 1874 je pak doložena letopočtem v erbovní desce s aliančním znakem opata břevnovsko-broumovského panství nad vstupem. Patrová stavba zastřešená valbovou střechou s drobnými vikýřky je situována severovýchodně od kostela, kde přiléhá k ohrazení hřbitova obklopujícího kostel. K hlavnímu vchodu zdobenému již zmíněným aliančním znakem vede předsunuté schodiště. Budova fary je důležitou součástí celého areálu kostela, který má, nejen vzhledem ke své poloze, specifický význam v rámci zástavby obce a rovněž krajiny Broumovska jako celku.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Padesát kroků k příběhu města: kde historie stoupá po schodech k současnosti

město Nová Paka

Město ležící v podhůří Krkonoš patří k významným turistickým cílům. Lákadlem nejsou jen přírodní krásy, ale také bohatá historie a kulturní dědictví, které zde zanechaly předchozí generace jeho obyvatel. Vždyť první zmínka o městě, tehdy nazývaném Jungpaka (tedy Paka Mladá), pochází již z roku 1357. Poměrně dlouhou dobu byly pak osudy města spojeny s hradem Kumburk, k jehož panství Nová Paka náležela. Významnou etapu v rozvoji města přinesla nesporně na počátku 18. století výstavba paulánského kláštera s kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Nová Paka se stala důležitým poutním místem a prestiž města obývaného do té doby převážně tkalců výrazně vzrostla. Přítomnost kláštera dala také prvotní impuls k rozvoji uměleckých řemesel ve městě a vzniku celé řady výtvarných děl a architektonicky zajímavých staveb. Město Nová Paka si odkazu svých předchůdců patřičně váží a dlouhodobě a systematicky se věnuje obnově památek nacházejících se na jeho území. Cílem tohoto snažení je dát těmto výtvarným dílům a stavbám nový život a učinit je nedílnou součástí bohatého kulturního dění ve městě.

Růžencové schodiště v Nové Pace

Barokní komplex kláštera paulánů je nepřehlédnutelnou dominantou města Nová Paka. Základní kámen k nedílné součásti tohoto komplexu, tedy ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie, byl položen 11. června 1709. Stavba, která se měla stát důstojným svatostánkem novopackého mariánského poutního místa, byla dokončena po patnácti letech a slavnostně vysvěcena 11. srpna 1724. Přístupová cesta ke klášternímu komplexu ve formě krytého schodiště byla doplněna v roce 1735. Poutní tradici místa sice na konci 18. století utlumilo zrušení kláštera v rámci josefínských reforem, ale schodiště nadále sloužilo věřícím. Schodiště má 50 schodů a 4 zastavení a symbolicky tak odkazuje k růženci a modlitbám, které může poutník odříkat, aby si zasloužil vstoupit do vlastního svatostánku na vrcholu kopce. Vstupy na obou stranách jsou zdůrazněny portály s barokně pojednanými štíty s nápisy. Náročná obnova probíhala postupně od roku 2019 až do roku 2024. Započalo se opravami střechy a odvodněním stavby. V další etapě přišly na řadu schodišťové stupně a podesty a závěrem se přistoupilo k restaurování vstupních portálů. Poslední tečkou, která symbolicky propojila minulost se současností, pak bylo ozdobení podest schodiště čtyřmi obrazy s výjevy ze života Panny Marie od současné novopacké malířky Kateřiny Krausové.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Od obilí k umění: jak se barokní sýpka proměnila v živé kulturní centrum

Bělohradská sýpka

Zámecký areál v Lázních Bělohrad se nachází v centrální části města západně od náměstí. Původně renesanční zámek byl později několikrát významně upravován a zároveň byl rozšiřován i jeho areál, jehož součástí je i barokní sýpka postavená roku 1791. Stavba o třech nadzemních podlažích je ukončena valbovou střechou a svým hlavním průčelím se obrací do prostoru parku. Nad vstupním portálem, proraženým v 19. století, je umístěna deska s reliéfním erbem Schaffgotschů. Interiér skrývá jedinečné zaklenuté prostory v přízemí a prvním patře. Sýpka po dlouhou dobu sloužila svému původnímu účelu, tedy skladování obilí. S tím souvisí i její pozdější modernizační úpravy, z nichž lze jmenovat například instalaci výtahu provedenou v roce 1893. Využívána byla ještě ve století dvacátém. V 80. letech tohoto století se plánovala její přestavba na kulturní dům, ale záměr nebyl realizován. Na konci 20. století tak zůstala výjimečná stavba bez využití a postupně chátrala. Nyní se díky současnému vlastníkovi znovu probudila k životu. Po obnově, jejíž součástí byl i soudobý architektonický počín v podobě přístavby výtahu a schodiště, nabízí sýpka tři patra pro umění, vzdělávání i setkávání – od kavárny v přízemí přes galerii v patře až po kompletně vybavený sál pod krovem.

Leoš Vrbata

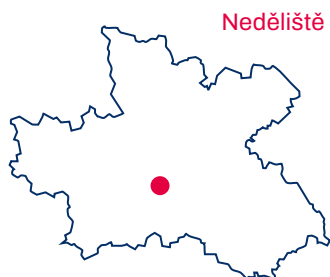
Podnikatel a vlastník či společník několika prosperujících firem se pustil do náročné výzvy, která mu však vzhledem k jeho dalším aktivitám nebyla zcela cizí. Připomenout lze například logistickou a výrobní společnost FILIPA, jíž je pan Leoš Vrbata akcionářem, která, mimo úspěšné integrace lidí s hendikepem do moderních logistických procesů, dlouhodobě podporuje iniciativy v regionech, kde působí. Zaměřuje se zejména na sociální projekty, ale také na aktivity v oblasti vzdělávání, kultury, sportu či rozvoje občanské společnosti. Nelze se tedy příliš divit tomu, že se pan Vrbata odvážně pustil i do již započatého projektu celkové rekonstrukce objektu barokní sýpky. Přestože vše neprobíhalo jednoduše, podařilo se mu práce probíhající od roku 2012 dovést ke zdárnému konci. Slavnostní otevření proběhlo na konci roku 2024 a památkově chráněná budova tímto okamžikem vstoupila do nové etapy své existence jako místo setkávání nabízející multifunkční prostor pro nejrůznější akce.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Památka, o kterou se stará srdcem: barokní oltáře, které se dočkaly důstojnosti

Oltáře v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Nedělišti

Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl vystavěn na místě starší gotické budovy v druhé polovině 16. století a spolu s budovou zámku tvoří výraznou dominantu obce Neděliště. V roce 1729 nechal tehdejší vlastník panství Karel Ferdinand Dobřenský z Dobřenic kostel opravit a v rámci oprav byl jeho interiér rovněž zcela nově barokně vybaven. Součástí tohoto interiéru je hlavní oltář, na kterém je ve vysokém reliéfu ztvárněn motiv Nanebevzetí Panny Marie, a dva boční oltáře s motivy mariánského cyklu (sv. Anna Učitelka, Navštívení Panny Marie). Dominantním prvkem interiéru je především zmíněný hlavní oltář, který je mimořádně kvalitním příkladem barokního sochařství a je pravděpodobně dílem Jiřího Františka Pacáka. Restaurování všech uvedených věcí probíhalo po jednotlivých etapách a v jeho průběhu byly mimo jiné odstraněny pozdější vrstvy a obnovena původní barokní povrchová úprava. Závěrem byly (podle historických fotografií) také doplněny v minulosti odcizené části výzdoby, včetně tří sošek andělů.

Římskokatolická farnost Všestary

Farnost je součástí diecéze Hradec Králové a na jejím území se nacházejí celkem čtyři kostely a všechny jsou evidovanými kulturními památkami. Vedle farního kostela Nejsvětější Trojice ve Všestarech je to filiální kostel sv. Ondřeje Apoštola ve Světi, filiální kostel Proměnění Páně na Chlumu a konečně kostel Nanebevzetí Panny Marie v obci Neděliště. Všechny tyto stavby se zároveň mohou chlubit i cenným interiérovým vybavením. Zajistit potřebnou péči o všechny uvedené památky tak rozhodně není jednoduché. O to více je třeba si cenit dobrovolné iniciativy jednotlivců i farních společenství, kterým osud těchto hodnotných staveb není lhostejný. Je tomu tak i v případě restaurátorské obnovy oltářů v kostele Nanebevzetí Panny Marie v obci Neděliště, kde hlavní iniciátorkou a hybatelkou celého projektu byla paní Marie Rybová, která se rovněž dlouhodobě věnuje pravidelné péči o tuto cennou stavbu.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Strážce cesty pod Krkonošemi: místo, kde se zastaví poutník i paměť krajiny

obec Stará Paka

Rozvolněná údolní lánová ves v blízkosti Nové Paky je poprvé připomínána již na počátku druhé poloviny 14. století a, obdobně jako sousední město, byla součástí panství patřícího k nedalekému hradu Kumburk. Obyvatelé obce se převážně živil jako tkalci a rolníci. Významný obrat v rozvoji obce však přinesla železnice, s kterou přichází rozvoj průmyslového podnikání a v návaznosti na to i nárůst počtu obyvatel. Důležitým železničním uzlem zůstala Stará Paka i v současnosti, přesto zde stále nalezneme kvalitní příklady roubené zástavby, včetně památkově chráněné budovy staré školy z konce 18. století. Hodnotné stavby, ale i sochařská díla doplňující veřejný prostor i volnou krajinu, pak můžeme nalézt nejen v samotné obci Stará Paka, ale i v obcích přidružených. Obec si je hodnoty tohoto dědictví po předcích dobře vědoma a systematicky o ně pečuje. Dokladem toho je i nyní dokončená obnova sochy Panny Marie Immaculaty.

Socha Panny Marie Immaculaty u Staré Paky

Od roku 1776, jak uvádí nápis, ochraňuje Panna Marie poutníky procházející polní cestou ze Staré Paky směrem k obci Brdo. Jak dokládají staré mapy, byla v těchto místech dříve křižovatka cest, tedy místo ještě významnější, než je tomu dnes. Světička vytvořená z červeného pískovce stojí klidně se sepnatými rukama na zeměkouli obtočené hadem a svůj pohled upírá do výše. Hlavu jí zdobí svatozář z devíti hvězd. Podstavec sochy je zdoben reliéfem zobrazujícím sv. Jana Křtitele s křížem a s beránkem u nohou. Dílo neznámého umělce, který se nechal inspirovat tvorbou významného barokního sochaře Matyáše Bernarda Brauna, stojí mezi dvěma vzrostlými kaštany. Obec Stará Paka jeho obnovou navázala na obdobné snahy předchozích generací obyvatel obce, které jsou doloženy nápisy na zadní straně soklu. Smyslem celé obnovy však nyní nebylo pouze restaurování vlastní sochy světičky, ale vytvoření příjemného místa pro odpočinek a rozjímání uprostřed přírody s výhledem na panorama Krkonoš. Byly proto upraveny oba kaštany u sochy a stinné místo doplnila lavička zvoucí k posezení.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Lev, který znovu povstal: důstojný návrat místního památníku

Restaurování pomníku rakouské Knebelovy brigády od X. armádního sboru v Dohalicích

Pomník nacházející se v severní části obce Dohalice v blízkosti tvrze je jedním z mnoha památníků vztyčených na paměť bitvy u Hradce Králové, a především jejich obětí z obou znepřátelených táborů. Plastika lva s mohutnou hřívou drtícího pravou nohou hada byla vytvořena k poctě rakouské brigády vedené Albertem svobodným pánem Knebel von Treuenschwert. Knebelova brigáda se zúčastnila bojů v okolí Dohalic jako součást X. armádního sboru podmaršálka Ludvíka von Gablenze. Plastika lva provedená z italského mušlového vápence pochází z Itálie a na své současné místo v Dohalicích byla umístěna v roce 1901. Obnova pomníku, který byl před započatím restaurování v téměř havarijním stavu, byla velice náročná. Hodně času a úsilí si vyžádala především obnova původní modelace sochy lva na základě dostupných historických fotografií a analogií dle obdobných pomníků.

Ema Kamas

Novobydžovská restaurátorka je absolventkou hořické „šutrárny“ a poté ateliéru restaurování Univerzity Pardubice, který zakončila v roce 2013 úspěšnou obhajobou diplomové práce věnované restaurování plastiky Alegorie průmyslu z fasády FCHT, Univerzity Pardubice. V rámci teoretické i praktické části práce se tak již v této době zabývala restaurováním sochařských děl vzniklých v klasicizujícím stylu ke konci 19. století. Další restaurátorské zkušenosti pak získávala rovněž při zahraničních stážích směřujících do Itálie. Poznatky získané při studiu i v rámci stáží nyní zúročuje ve své práci. Vedle jiných restaurátorských zakázek se paní Kamas poměrně často věnuje obnově pomníků z války 1866. Přesto restaurování pomníku v Dohalicích představovalo velkou výzvu, a to nejen s ohledem na jeho aktuální stav. Výsledek obnovy je potvrzením, že se restaurátorka zhostila svého úkolu na výbornou.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Historie stojící u bran: minulost se setkává s péčí o budoucnost

Oprava ulice U Zázvorky v Novém Městě nad Metují

Do města založeného na mohutném opukovém útesu a chráněného hradbami bylo možno vstoupit dvěma branami situovanými na jeho severovýchodním okraji (Krajská brána) a na okraji jihovýchodním (Horská brána). Od počátku také přes centrální část města ve směru od Krajské brány k bráně Horské procházela důležitá komunikace. Na konci 19. století byly obě brány zbořeny. Ke zboření Krajské (jinak též Zemské či Hradecké) brány, včetně většiny jejich součástí, došlo v roce 1874. Pozůstatkem opevnění brány zůstala věž zvaná Zázvorka, jejíž název patrně vznikl z jejího umístění za závorou, která přehrazovala cestu před branou. I po odstranění zmíněné Krajské brány bylo a je prostranství u věže Zázvorka významným vstupním prostorem do nejstarší části města. I z tohoto důvodu byla realizace opravy ulice velice náročná, a to nejen kvůli dopravním omezením, které si vyžádala. Díky ní však ulice i její nejbližší okolí získaly úpravu odpovídající historickému významu města. Nutno dodat, že oprava ulice U Zázvorky je jednou z mnoha akcí realizovaných městem Nové Město nad Metují za účelem obnovy a zachování hodnot jeho historického jádra.

město Nové Město nad Metují

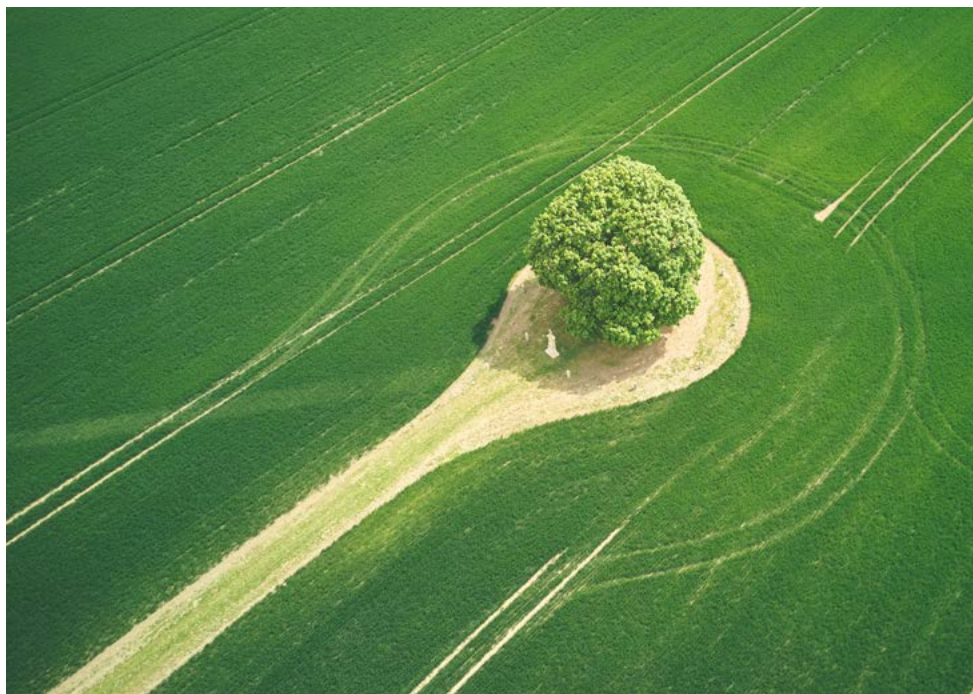
Město Nové Město nad Metují bylo založeno Janem Černickým z Kácova v roce 1501. V tomto roce byl položen základní kámen nového sídla, na nějž byla následně v roce 1503 přenesena městská práva z nedalekého Krčína, nyní nedílné součásti Nového Města nad Metují. Význam původně spíše venkovského městečka přichází s jeho přechodem do vlastnictví rodu Pernštejnů. Právě v této době vzniká podoba náměstí s jednotně řešenými průčelními stěnami s atikovými štíty zdobenými tzv. vlastovčími ocásky. Původně pouze originální způsob, jak zakrýt očí návštěvníků města skutečnost, že ne všechny domy obklopující náměstí jsou již zcela dostavěny, se stal charakteristickým poznávacím znamením města, byť ho lze v současnosti spatřit pouze v severní části náměstí, kde bylo toto jednotné řešení průčelí obnoveno v letech 1951–1954. Unikátně dochované historické jádro města, jehož součástí je také areál zámku s ikonickou věží spojený se zahradami originálním dřevěným mostem, je právem chráněno jako památková rezervace.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Červený kříž nalezen: odpočinek, modlitba a výhled, který přežil staletí

Oprava kříže s figurou Ukřižovaného Krista, tzv. Červený kříž

Severně od města nedaleko od rybníka Broumar se nachází místo zvané U červeného kříže. Ve směru od města tudy již historicky vedla polní cesta a u ní byl na konci 18. století vztyčen dřevěný kříž s kleátkem sloužící poutníkům k odpočinku a modlitbě před další cestou. Dle kronikářských záznamů byl tento kříž vyroben buď z červeného dřeva, nebo z dřeva, které bylo červeně natřeno. V roce 1860 (dle datace na soklu) byl dřevěný kříž nahrazen křížem pískovcovým. Jeho vysoký štíhlý podstavec je zdobený klasicistními architektonickými prvky. Později přestalo být dané místo předmětem zájmu, stezka k němu zarostla a sochařské dílo chátralo. Došlo dokonce k jeho poškození vandaly. Podstavec byl rozlomený a zmizela i socha Krista. Díky iniciativě města Opočno byla tato památka odborně zrestaurována. Prostor kolem kříže a v jeho blízkosti stojícího javoru byl ohraničen pískovcovými patníky, které byly původně umístěny na hrázi rybníka Broumar, a obnovena byla i příchozí cesta ke kříži. Kolem cesty byly vysázeny ovocné stromy a umístěny lavičky. Jedinečné místo odpočinku nabízející výhled na město Opočno a na panorama Orlických hor bylo znovu přivedeno k životu.

město Opočno

Malebné město v podhůří Orlických hor je připomínáno již v 11. století, a to v souvislosti s hradištěm nacházejícím se v horní části dnešního Trčkova náměstí. Úzké sepjetí města s hradištěm a později hradem a zámek se prolíná celou jeho historií. Největší rozvoj zaznamenalo Opočno v době, kdy držitelem panství byl rod Trčků a později Colloredo-Mansfeldové. Jako centrum panství se město v 19. století stává také sídlem okresního soudu a je zde i berní úřad. V návaznosti na to se rozvíjí průmysl a vzrůstá počet obyvatel. Vzájemné soužití města s rozsáhlým areálem zámku přetrvává i v současnosti. Nicméně návštěvníci, kteří svůj pobyt omezí pouze na vlastní zámek, přicházejí o neopakovatelnou atmosféru romantických zákoutí historického města, které je díky péči svých obyvatel stále krásnější.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Opevnění minulosti: historie, kterou staví s hrdostí znovu

Dlouhodobá péče o objekty vojenského opevnění

Kvalitní obnova srubu N-S 82 Březinka se stala vzorem pro mnoho dalších nadšenců po celé republice. Klub postupně začal pečovat o další objekty těžkého opevnění a v letech 2000 až 2010 vytvořil expozice v objektech N-S 81 Lom a N-S 84 Voda. Zároveň vybudoval na spravovaném území naučnou stezku. Všechny pět v současnosti Klubem spravovaných objektů je prezentováno pod názvem Běloveský pevnostní skanzen. V návaznosti na tuto aktivitu vznikla v roce 2001 také uniformovaná skupina. První získaný objekt N-S 82 Březinka je v současnosti rekonstruován do stavu v roce 1938 a jeho vnitřní vybavení je úplné, včetně pevnostního protitankového kanónu vzor 36, unikátní plně funkční dobové filtrovny zachráněné z pražského Václavského náměstí těsně před demolicí, a dokonce dobové telefonní ústředny. Klub spolupracuje s odborníky doma i v zahraničí a během své existence vydal řadu pohlednic a informačních skládaček s tématem čs. pohraničního opevnění na Náchodsku a také několik knižních publikací a průvodců po tomto opevnění.

Klub vojenské historie Náchod, z. s.

Klub vznikl v polovině 80. let 20. století, přesněji 29. března 1986, a to pod názvem Kroužek vojenské historie, neboť, jak jim bylo sděleno v odpovědi na žádost o registraci, v socialistické společnosti žádné kluby nejsou. Kroužek se stal součástí 13. základní organizace Svazu pro spolupráci s armádou a v rámci dobových možností se v této počáteční fázi věnoval především poznávání československého pohraničního opevnění, besedám s pamětníky i veřejností a výstavní činnosti. V druhé polovině roku 1989 však jeho členům již nestačilo pouze o těchto vojenských památkách hovořit, chtěli se podílet i na jejich obnově a vytvořit vlastní muzeum. Nakonec bylo rozhodnuto o přechodu srubu N-S 82 Březinka s tím, že objekt bude sloužit jako klubové zázemí. První brigáda se uskutečnila 18. listopadu 1989. Zájem veřejnosti o postupně rekonstruovaný objekt rostl a kroužek se v roce 1994 konečně vydělil ze SVAZARMu a osamostatnil se pod názvem Klub vojenské historie.

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

Loreta jako životní poslání: když se víra, historie a pokora potkají v jednom člověku

Dlouhodobá péče o kulturní památky v Chlumci nad Cidlinou

Paní Helena Krátká od roku 2003 pečuje o památkově chráněnou budovu Lorety a o muzeum, které se v ní nachází. Vedle toho se aktivně věnuje záchraně památek na území města Chlumeck nad Cidlinou. Od roku 2005 se například snažila o přemístění soch z bývalého hřbitova na bezpečnější místo. V současnosti se tyto sochy nacházejí na nádvoří muzea. Rovněž tak se podílela na záchraně renesančních náhrobků u kostela sv. Voršily a spolupracovala při stěhování věžních hodin, respektive hodinového stroje, z tohoto kostela do muzea. Pravidelně organizuje vánoční a velikonoční výstavy v kostele Nejsvětější Trojice v Chlumci nad Cidlinou. Podílí se na pořádání různých akcí připomínajících lidové tradice, ale i významné historické události ve městě. S minulostí města seznamuje také mladou generaci v rámci projektových dnů na místní základní škole. O své poznatky se podílí se čtenáři Chlumeckých listů a je rovněž spoluautorkou několika publikací věnovaných Chlumci a jeho památkám.

Helena Krátká

Paní Helena Krátká je nejen chlumeckou patriotkou, ale i dobrou znalkyní historie města. Zájem o historii se promítl i do jejího osobního života, neboť spolu s manželem obývá domek, který je součástí zámeckého areálu v Chlumci nad Cidlinou. Důležitou roli v jejím životě hraje i víra v Boha, což ji přivedlo i k zájmu o historii církevních objektů ve městě a v návaznosti na to i k objektu, s nímž spojila svůj život profesní, tedy k chlumecké Loreti. Vedle historie si tak prohlubovala své vzdělání i v oblasti náboženské výchovy. K studiu, které zajišťuje Diecézní teologický institut Biskupství královéhradeckého, mimo jiné uvedla: „Posouval se také můj vztah k Bohu, inspirací pro mě bylo setkání a diskutování se zajímavými osobnostmi. Dnes mohu v praxi nabídnout školám např. prezentaci o poselství Vánoc a Velikonoc.“

Videomedailonky vítězů
je možné si prohlédnout zde:

**„Heritage is our legacy from the past,
what we live with today, and what we pass
on to future generations.“**

UNESCO

„Dědictví je to, co jsme zdědili z minulosti,
**s čím žijeme dnes a co předáváme
budoucím generacím.“**

UNESCO

Královéhradecký kraj

Hereditas obligat | Dědictví zavazuje

Autory, spoluautory nebo editory textů této publikace jsou:

Milan Smolík, Tamara Baudišová, Pavla Truncová, Jolana Dioszegi,
Tereza Mrkvičková, Filip Roček

Fotografie: archiv Královéhradeckého kraje

Sazba a grafická úprava: VOALA, grafické studio

Tisk: fronte s.r.o., fronte tiskárny

Náklad: 500 ks

Královéhradecký kraj

Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové

Vydání první

2026

ISBN 978-80-11-08615-2

Královéhradecký kraj

ISBN 978-80-11-08615-2